ABC THE MOST INFLUENTIAL & WIDELY ACCLAIMED SINDHI DAILY OF PAKISTAN
هڪ ئي وقت ڪراچي ۽ حيدرآباد مان شايع ٿيندڙ قديم سنڌي اخبار
THE DAILY IBRAT Hyderabad
روزاني عبرت
حيدرآباد
Regd: NO-2430-B
68 YEAR 1958 - 2026
Hyd: Ph: 2728703-4, 2728571-2, Fax: 2781879, 2784300 - Isld Ph: 2823277
Karachi Ph: 2272030-7 - 4538862-3 - Fax: 2272038-9 - 4543839 - 2639492- Lahore: Ph: 5854047-8
سال (94) آچر 10 مئي 2026ع 22 ذوالقد 1447ھ صفحا 6 - ملهه 30 ويهه شمارو (265)
website: www.dailyibrat.com Email: ibrat@yahoo.com, ibratmarketing@yahoo.com

پاڻي ڪروڙين پاڪستانين جي زندگي جو مسئلو آهي، پارتي آبي جارحيت برداشت نه ڪندي: صدر زرداري

وزيراعظر، شهباز شريف ۽ فيلڊ مارشل سيد عاصم منير جي ڪوشش سان ئي پاڪستان خطي ۾ توازن ۽ استحڪام، جي علامت بڻجي اڀريو آهي هر چئلينج جو مقابلو ڪرڻ لاءِ تيار آهيون

پاڪستان هڪ ذميدار ۽ امن پسند ملڪ آهي، جنهن دشمن جي جارحيت جو اثرائتو ۽ متوازن جواب ڏني صلاحيت دنيا اڌو واضح ڪئي آهي

معرڪ حق جي سالگرهه تي قوم، ۽ هٿياربند فوج کي پيٽ پيش ڪيون ٿا ان ڪاميابي ۾، فيلڊ مارشل جي قيادت، حڪمت عملي ۽ جرئتمندانه فيصلن جو بنيادي ڪردار رهيو

پاڪ بحريه جي سربراهه ايڊمرل نويد اشرف، ۽ بحري فوج جي مڪمل آپريشنل تيارين ۽ اهلڪارن جي پيشيورانين مهارت ۽ اعليٰ صلاحيتون، قومي سلامتي لاءِ فخر جوڪيون آهن

پارت جي غير قانوني قبضي هيٺ جمون ۽ ڪشمير جو مسئلو ڳڻيل قومن جي ٺهرائن گهرجي ۽ ڪشميري عوام جي اخلاقي، سياسي ۽ سفارتي حمايت جاري رکندا،سين

افغانستان پنهنجي سرزمين کي پاڪستان يا خطي جي ڪنهن به ملڪ خلاف دهشتگردي لاءِ استعمال ٿيڻ نه ڏيڻ، ۽ باهرين حمايت يافتا دهشتگردي جو خاتمو خطي جي امن لاءِ اٿر آهي

بقايا نمبر 2

ڪنهن به جارحيت جو پوري طاقت سان جواب ڏينداسين، هشتگرڊي جي خاتمي تائين جنگ جاري رهندي: وزيراعظر

پاڪستان هڪ امن پسند ملڪ آهي معرڪ حق پاڪستان جي بهادري، عزم ۽ هٿياربند فوجن کي خراج تحسين پيش ڪري ٿي

فيلڊ مارشل عاصم منير جي ڌيرائي قيادت ۾، پاڪستاني فوج ٻڌي بهادري سان زمين، سمنڊ ۽ هوائي ۾ سڀني محاذن تي متاسبه جواب ڏنو، ۽ قوم کي ناڪار بڻائي ڇڏيو

ڪشمير برصغير جي برڪاڻي جو هڪ نازڪ ليڪن حل طلب مسئلو آهي جو حل ڪڍڻ قومن جي ذميداري، عبلر، جي خود ارادي جي حق جي حمايت جاري رکندا،سين

پاڪستان عالمي امن ۽ استحڪار لاءِ اهم ڪردار ادا ڪري رهيو آهي، آمريڪا-ايران تڪرار ۾ پاڪستان جي سفارتي ڪوشش ڪي عالمي سطح تي ساراهيو ويو ڇڪي

سرگوڌا: معرڪ حق جي حوالي سان بارڻا ٽيبلو پيش ڪري رهيا آهن

آمريڪي نائب صدر جي قطر جي وزيراعظر ملاقات مختلف معاملن تي گفتگو ڪئي

جي ڊي وينس ۽ شيخ محمد بن عبدالرحمان الثاني جي ملاقات ۽ ايران سان گفتگوءَ بابت غور ويچار

اتحادي فوجن جي بندش سان قطر جي پڙهڻ ملڪ ڪيس جي تراسي مسافر ٽيڪ جي گفتگوءَ تي ساراهيو ويو

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪا جي نائب بقايا نمبر 10 ڏسو صفحو 2

ڊونلڊ ٽرمپ پارلن يوڪرين ۽ روس وچ ۾ ٽن ڏينهن واري جنگ بندي جو اعلان

ٻنهي ملڪن وچ ۾ 9 ڪلاڪ 11 منٽي تائين ٽن ڏينهن واري جنگ بندي هوندي

جنگ بندي جو هي مقصد ٻنهين مهاپاري جنگ جي خاتمي جي ياد مناڻڻ آهي

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪي صدر ڊونلڊ بقايا نمبر 11 ڏسو صفحو 2

لبنان ۽ اسرائيل وچ ۾ گهاٽهين جو ٽيون دور ايندڙ هفتي ڊيڄندو: آمريڪي پرڏيهي ڪاتو

واشنگٽن ڊي سي ۾ 14 ۽ 15 مئي تي ٻنهي ملڪن جي نمائندن وچ ۾ گهاٽهين ڊيڄندو

گهاٽهين جو مقصد جو ٻنهي ماڻهن ۽ جامع امن ۽ سلامتي جي معاهدي کي اڳتي وڌائڻ آهي

واشنگٽن (اي پي پي) آمريڪي پرڏيهي بقايا نمبر 12 ڏسو صفحو 2

ايراني عدليه جي ترجمان اصغر بلال پور جيلاڻ فورس جو پيپيلز پارٽي سان ڪاربه تعاون نه آهي : پارٽي رضامند

راڻا شير حسين لغا ۽ ملڪ محمد يونس اعوان پارٽي ڪيل مفروين ۽ نوٽيفڪيشن جعلي آهن

بقايا نمبر 14 ڏسو صفحو 2

سپريم ڪورٽ بار ايسوسيئيشن جي ڊيمانڊ تي ايڊيشنل رجسٽرار ڪيسيٽي جو آفيس ٻيهر کوليو ويو

اسلام آباد ۾ بار جي صدر فارين الرشيد جي صدارت هيٺ 28 ڏينهن ايڊمرڪيولر ڪيسيٽي جو آفيس ٻيهر کوليو ويو، آڪٽوبر 2025ع ۾ ڪيسيٽي جي بندش جي فيصلي جي خلاف ڪيس دائر ڪيو هو

اسلام آباد (اي پي پي) سپريم ڪورٽ بار بقايا نمبر 4 ڏسو صفحو 2

حڪومت ٻارن ڏينهن تي سرڪاري ملازمن کي آڇون پگهار ۽ پينشن جاري ڪرڻ جو اعلان

سموري سرڪاري ملازمن کي پگهارون ۽ پينشن 20 مئي تي جاري ڪرڻ جو فيصلو ڪيو ويو

پگهارون جاري ڪرڻ بابت لاڳاپيل کاتي طرفان باقاعدا نوٽيفڪيشن پڻ جاري ڪيو ويو

اسلام آباد (ا ع) عبدالڪاظمي جي حوالي بقايا نمبر 3 ڏسو صفحو 2

معرڪ حق قومي تاريخ ۾ عزم، اتحاد، قرباني ۽ حب الوطني جو نئون مثال قائم ڪيو: گهرو وزير

هٿياربند فوج دشمن جي ناپاڪ ارادن کي خاڪ ۾ ملائي پوري قوم جو ڪڏڻ فخر سان بلند ڪري ڇڏيو: ضياءُ الحسن لنجار

اچرڪر ڏينهن قومي يڪجهتي، شهدائن کي خراج عقيدت ۽ مادر وطن جي تحفظ جي عزم جي تجديد جو ڏينهن آهي

قوم ۽ پاڪستاني فوج جي وچ ۾ اعتماد، محبت ۽ احترار جو رشتو ملڪ جي اصل طاقت آهي: بيان ۾

ڪراچي (سپورٽ رپورٽر) سنڌ جي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار معرڪ حق جو هڪ سال مڪمل ٿيڻ جي پاڪستان جي بهادر فوج سيڪيورٽي اداري شهيدن ۽ غازين

ڪراچي: گورنر نهال هاشمي ڪتب جي خطاب ڪري رهيو آهي

پاڪستان ۽ بنگلا ديش وچ ۾ منشيات اسمگلنگ جي روڪٿام لاءِ معاهدو ٿي ويو

ڊاڪا ۾ وفاقي گهرو وزير محسن نقوي بنگلاديش جي هر منصب سان ملاقات ڪري معاهدي تي صحيون ڪيون

ٻنهي ملڪن ۾ بطرفن لاڳاپن انفورسمينٽ سيڪيورٽي ۽ سول ارمڊ فورسز جي ٽريننگ ۾ سهڪار وڌائڻ تي به اتفاق

گهرو وزير بنگلاديشي هر منصب کي سيف سٽي پروجيڪٽ ۾ مڪمل سهڪار جي آڇ پڻ ڪئي

بقايا نمبر 9 ڏسو صفحو 2

پاڪستان ڪنهن به جارحيت خلاف پنهنجو دفاع ڪرڻ جي مڪمل صلاحيت رکي ٿو: عاصر افتخار

معرڪ حق جي هڪ سال جي مڪمل ٿيڻ تي نيويارڪ ۾ هڪ ڪنڊيل تقريب منعقد ڪئي وئي

هن جنگ جي پختگي، صبر ۽ امن لاءِ پاڪستان جي پختي عزم کي ثابت ڪيو آهي: آڪوارڊ

شهيدن ۽ غازين کي خراج تحسين پيش، هٿياربند فوجن جون پيشه ورانه صلاحيتون تعريف لائق آهن : خطاب

بقايا نمبر 26 ڏسو صفحو 2

روزاني عبرت

بقايا 1 وزيراعظم

معرڪ حق هڪ سال مڪمل ٿيڻ تي پنهنجي خاص پيغام ۾ وزيراعظم شهباز شريف چيو ته معرڪ حق پاڪستان جي بهادري، عزم ۽ ڪاميابي جي علامت آهي قوم پنهنجي شهيدن، غازين ۽ هٿياربند فوجن کي خراج تحسين پيش ڪري ٿي. هن چيو ته زمين، سمنڊ، هوائي ۽ سائبر محاذن تي مناسب جواب دشمن جي ارادن کي ناڪام بڻائي ڇڏيو. پاڪستان هڪ امن پسند پر ناقابل تسخير قوم آهي. دشمن جي جارحيت جو هڪ مؤثر ۽ فيصلو ڪندڙ جواب ڏنو ويو. وزيراعظم چيو ته اسان فيلڊ مارشل عاصم منير جي دلير قيادت کي خراج تحسين پيش ڪريون ٿا ۽ ايئر چيف مارشل ظهير احمد بابر ۽ ايڊمرل نويد اشرف جي خدمتن جي به تعريف ڪريون ٿا. پاڪستاني هٿياربند فوج قوم جي حمايت سان نئين تاريخ رقم ڪئي آهي. هن چيو ته پاڪستان امن جي خواهش سان پنهنجي سلامتي ۽ خودمختياري جو دفاع ڪيو. پاڪستان خلاف ڪنهن به جارحيت جو پوري طاقت سان جواب ڏنو ويندو. جدوجهد فتنہ الخوارج ۽ دهشتگردي جي خاتمي تائين جنگ جاري رهندي. وزيراعظم چيو ته ڪشمير برصغير جي ورهاڱي جو هڪ نامڪمل ايجنڊا آهي. ڪشمير مسئلي جو حل گڏيل قومن جي قراردادن جي مطابق هجڻ گهرجي ۽ پاڪستان ڪشميري عوام جي خود اراديت جي حق جي حمايت جاري رکندو. هن چيو ته پاڪستان عالمي امن ۽ استحڪام لاءِ اهم ڪردار ادا ڪري رهيو آهي، آمريڪا-ايران تڪرار ...

ملنديون ته جيئن هو عيد جون تياريون وقت تي ڪري سگهن. ان حوالي سان لاڳاپيل کاتي طرفان باضابطا نوٽيفڪيشن پڻ جاري ڪيو ويو آهي.

بقايا 6 گهرو وزير

ڪندي چيو آهي ته معرڪ حق قومي تاريخ ۾ عزم، اتحاد، قرباني ۽ حب الوطني جو نئون مثال قائم ڪيو. هن چيو ته پاڪستان جي هٿياربند فوج دشمن جي ناپاڪ ارادن کي خاڪ ۾ ملائي پوري قوم جو ڪنڌ فخر سان بلند ڪري ڇڏيو. پنهنجي بيان ۾ سنڌ جي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار چيو ته معرڪ حق صرف هڪ جنگ ناهي پر پاڪستان جي بقا، خودمختياري، قومي وقار ۽ سالميت جي علامت بڻجي چڪو آهي. هن چيو ته ان معرڪي پوري قوم کي هڪ جهنڊي هيٺ متحد ڪري ڇڏيو ۽ ملڪ دشمن عنصرن کي چٽو پيغام ڏنو ته پاڪستاني قوم پنهنجي فوج سان ڪلهو ڪلهي ۾ ملائي بيٺي آهي. ضياءُ الحسن لنجار چيو ته اڄوڪو ڏينهن قومي يڪجهتي، شهيدن کي خراج عقيدت ۽ مادرِ وطن جي تحفظ جي عزم جي تجديد جو ڏينهن آهي. هن چيو ته شهيدن جون قربانيون قوم جو فخر آهن ۽ سندن وارث پوري قوم لاءِ قابل احترام آهن. هن چيو ته قوم پنهنجي شهيدن ۽ غازين جي لازوال قربانين کي ڪڏهن به وساري نٿي سگهي. گهرو وزير چيو ته پاڪستان پيپلز پارٽي پاران سڄي سنڌ ۾ معرڪ حق جي تقريبن جو انعقاد قومي جذبي، حب الوطني ۽ عوامي يڪجهتي جي عڪاسي ڪري ٿو. سندس چوڻ هو ته اهڙن پروگرامن ...

بقايا 10 وزيراعظم ملاقات

صدر جي ڏي وينس واشنگٽن ۾ قطر جي وزيراعظم شيخ محمد بن عبدالرحمان الثاني سان ملاقات ڪئي جنهن ۾ بين موضوعن سميت ڪان علاوه ايران سان ڳالهين تي خيالن جي ڏي وٺ ڪئي وئي. پرڏيهي ميڊيا مطابق ذريعن ٻڌايو ته جي ڊي وينس ۽ شيخ محمد بن عبدالرحمان الثاني جي ...

پاڪ بحريه جي سربراهه ايڊمرل نويد اشرف ۽ بحري فوج جي مڪمل آپريشنل تيارين کي پڻ قومي سلامتي لاءِ فخر جوڳو قرار ڏنو. صدر زرداري چيو ته پاڪستان هڪ ذميوار ۽ امن پسند ملڪ آهي، جنهن دشمن جي جارحيت جو اثرائتو ۽ متوازن جواب ڏئي پنهنجي دفاعي صلاحيت دنيا آڏو واضح ڪئي آهي. هن چيو ته پارٽ ...

جاگرافيائي ۽ دفاعي قوت طور وڌيڪ مستحڪم ۽ نمايان ڪيو آهي. "آئي ايس پي آر" سان ڳالهائيندي هن 10 مئي کي پاڪستان جي دفاعي تاريخ جو هڪ روشن باب قرار ڏنو جيڪو قومي عزم، عسڪري پيشيوارانه مهارت ۽ دشمن جي جارحيت خلاف اسٽريٽجڪ برتري جي علامت بڻجي چڪو آهي. هن چيو ته تاريخ گواهه آهي جڏهن به ...

اڪائونٽنگ ۽ فنانس جي شعبي ۾ 75 سالن جي شاندار خدمتن ۽ پاڪستان ۾ اداره جاتي ترقي ۾ نمايان ڪردار ادا ڪرڻ تي مبارڪون ڏنيون. پنهنجي خطاب ۾ هن ان ڳالهه تي زور ڏنو ته شفافيت، جوابدهي ۽ مضبوط مالياتي حڪمراني پائيدار اقتصادي ترقي، سيڙپڪارن جي اعتماد ۽ معاشي استحڪام لاءِ اهم آهن ...

تقريب کي خطاب ڪندي، نيويارڪ ۾ پاڪستان جي قونصل جنرل، عامر احمد اتوزئي، چيو ته معرڪ حق پاڪستان جي تاريخ ۾ هڪ اهم موڙ آهي. معرڪ حق قوم جي اتحاد، ثابت قدمي ۽ پنهنجي خودمختياري ۽ علائقائي سالميت جي حفاظت لاءِ غير متزلزل عزم جو مظاهرو ڪيو. قونصل جنرل پاڪستان جي شهيدن ۽ غازين ...

چيو ته پاڪستان جي هٿياربند فوج دشمن جي ناپاڪ ارادن کي خاڪ ۾ ملائي پوري قوم جو ڪنڌ فخر سان بلند ڪري ڇڏيو. پنهنجي بيان ۾ سنڌ جي گهرو وزير ضياءُ الحسن لنجار چيو ته معرڪ حق صرف هڪ جنگ ناهي پر پاڪستان جي بقا، خودمختياري، قومي وقار ۽ سالميت جي علامت ...

[illegible]

آفيس آف دي ڊائريڪٽر
سيد عبدالله شاهه انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز سيوهڻ
صحت کاتو، سنڌ حڪومت

SASIMS

فون نمبر: 025-4620317/ فيڪس نمبر: 025-4620833 اي ميل: sasims2015sehwan@gmail.com

نمبر: Director.SASIMS.Sehwan/(File)/- 2806/2809 تاريخ: 09/05/2026

ٽينڊر گهرائڻ لاءِ نوٽيس (NIT) 2025-26

ڊائريڪٽر، سيد عبدالله شاهه انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز (SASIMS)، سيوهڻ، بااختيار ايجنٽن، درآمد ڪندڙن، سپلائرز ۽ سب-ڊسٽريبيوٽرز کان مهربند آڇون طلب ڪري ٿو، جيڪي انڪم ٽيڪس، جنرل سيلز ٽيڪس (GST) ۽ سنڌ روينيو بورڊ (SRB) وٽ رجسٽرڊ هجن.
خريداري جو عمل سنڌ پبلڪ پروڪيورمينٽ ريگيوليٽري اٿارٽي (SPPRA) رولز 2010 (ترميم ٿيل 2025 تائين) جي رول نمبر 46 (هڪ مرحلي تي ٻه لفافي طريقيڪار) QCB مالي سال 2026_2025 لاءِ ڪيو ويندو.
هيٺين ڪيٽيگريز جي سامان/خدمتن جي خريداري لاءِ آڇون گهرايون وڃن ٿيون:

شمار نمبر	ADP نمبر	ڊسڪريشن	جاري/خريداري جي تاريخ	واڪ جمع ڪرائڻ جي تاريخ	آڇ کلڻ جي تاريخ ۽ وقت	ٽينڊر في (ناقابل واپسي)	ٽينڊر کلڻ جو پتو
1	1069	پلانٽ ۽ مشينري/ اوزار/ انسٽاليشن/ فرنيچر فڪسچر/ ٽرانسپورٽ (ڪوسٽر) ڪمپيوٽر هارڊويئر/ اخبار، رسالا ۽ ڪتاب نرسنگ ۽ پيراميڊيڪل اسڪول SASIMS سيوهڻ لاءِ	اشاعت جي تاريخ کان	02-06-2026 منجهند 12:00 وڳي تائين	02-06-2026 منجهند 12:30 وڳي	3,000 روپيا	ڪميٽي هال SASIMS سيوهڻ
3	945	پلانٽ ۽ مشينري/ اوزار/ انسٽاليشن/ فرنيچر فڪسچر/ ٽرانسپورٽ فورڪ لفٽر/ ڪمپيوٽر سامان/ ٻيو سامان اسٽيٽ آف آرٽ ويئر هائوس لاءِ				3,000 روپيا	

نوٽ:

- ٽينڊر جا دستاويز لازمي طور تي PPRA سنڌ (EPADS) جي سرڪاري ويب سائيٽ تان ڊائون لوڊ ڪيا وڃن، هٿ سان ڪوبه دستاويز جاري نه ڪيو ويندو.
- واڪ جي قيمت ۾ سڀ لاڳو حڪومتي ٽيڪس، ليويز، ڊيوٽيز ۽ وفاقي يا صوبائي حڪومتن پاران لاڳاپيل قانوني ذميواريون شامل سمجهيون وينديون.
- 3,000 روپيا ٽينڊر في (ناقابل واپسي) پي آرڊر جي شڪل ۾ ڊائريڪٽر سيد عبدالله شاهه انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز سيوهڻ جي نالي جمع ڪرائڻي پوندي (FTN No. 9030986-8).
- بڊ سيڪيورٽي ڪل رقم جو 2 سيڪڙو پي آرڊر يا ڊمانڊ ڊرافٽ جي شڪل ۾ جمع ڪرائڻي پوندي.
- ڪامياب واڪ ڏيندڙ کي ڪل ڪانٽريڪٽ جي قيمت جو 5 سيڪڙو پرفارمنس سيڪيورٽي طور جمع ڪرائڻي پوندي.
- اصل بڊ سيڪيورٽي واڪ جمع ڪرائڻ جي آخري تاريخ کان اڳ پروڪيورمينٽ ونگ ۾ جمع ڪرائڻ لازمي آهي، ٻي صورت ۾ آڇ رد ڪئي ويندي.
- واڪ ڏيندڙ کي پروڪيورمينٽ برانچ مان سرڪاري ٽينڊر رسيد حاصل ڪرڻي پوندي، جيڪا ٽيڪنيڪل پروپوزل سان لڳائڻ لازمي آهي.
- ٽينڊر نوٽيس جي مواد ۽ تفصيلي ٽينڊر دستاويزن جي وچ ۾ ڪنهن به ابهام، تفاوت يا تضاد جي صورت ۾، ٽينڊر دستاويزن ۾ موجود شقون غالب رهنديون ۽ پابند سمجهيون وينديون.
- سڀ قيمتون لازمي طور تي DDP بنيادن تي ڏنيون وڃن.
- جيڪڏهن واڪ کلڻ جي تاريخ تي عام موڪل جو اعلان ڪيو وڃي يا ڪي به اڻٽريا ناگزير حالتون پيدا ٿين، ته بوليون ايندڙ ڪم واري ڏينهن تي ساڳئي وقت ۽ هنڌ تي بغير ڪنهن وڌيڪ اطلاع جي کوليون وينديون.
- ڊائريڪٽر، سيد عبدالله شاهه انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل سائنسز سيوهڻ، شيڊول ۾ بيان ڪيل ڪنهن به آئيٽم جي مقدار کي ڪنهن به مرحلي تي، SPPRA رولز 2010 (ترميم ٿيل 2025 تائين) جي مطابق، ڪنهن به سبب ٻڌائڻ کانسواءِ وڌائڻ يا گهٽائڻ جو مڪمل ۽ اڻٽر حق رکي ٿو.

ڊائريڪٽر
سيد عبدالله شاهه
انسٽيٽيوٽ آف ميڊيڪل
سائنسز، سيوهڻ

INF/KRY/1796/2026

WORK FOR SINDH www.iwork4sindh.com JOB PORTAL BY INFORMATION DEPARTMENT

اکادمی ادبیات پاکستان، اسلام آباد

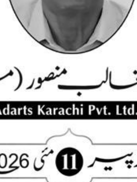
PAKISTAN ACADEMY OF LETTERS

قومی ادبی انعامات 2025ء

اکادمی ادبیات پاکستان یکم جنوری 2025 سے 31 دسمبر 2025 کے دوران میں اردو، پنجابی، سندھی، پشتو، بلوچی، سرائیکی، براہوئی، ہندکو، انگریزی اور گلگت بلتستان کی زبانوں کے ادب کی بہترین نثری اور شعری اصناف یعنی ناول، افسانہ، انشائیہ، سفرنامہ، ڈرامہ، سوانح، طنزومزاح، تنقید، تحقیق، غزل اور نظم وغیرہ کی طبع زاد اور مقررہ مدت کے دوران میں پہلی بار چھپنے والی بہترین ادبی کتابوں پر انعامات دے گی۔ علاوہ ازیں کسی بھی پاکستانی یا غیر ملکی زبان سے اردو یا انگریزی میں شائع ہونے والی ترجمے کی بہترین کتابیں بھی انعامات کے لیے زیرِ غور لائی جائیں گی۔
اردو زبان میں شاعری، تخلیقی نثر (فکشن)، تخلیقی نثر (نان فکشن) اور تحقیق و تنقید پر الگ الگ انعامات (چار انعامات) جبکہ دیگر پاکستانی زبانوں میں شاعری اور نثر میں الگ الگ انعامات (دو دو انعامات) دیے جائیں گے۔ صرف اول نمبر پر آنے والی کتاب ہی انعام کی حقدار قرار پائے گی۔ انعام حاصل کرنے والی کتابوں کے ہر مصنف کو مبلغ -/200,000 (دو لاکھ روپے) بطور انعامی رقم دیے جائیں گے۔ گلگت بلتستان کی زبانوں کے لیے ایک سے زیادہ انعامات کی صورت میں انعامی رقم کو برابر تقسیم کیا جائے گا۔
تالیف شدہ، مدون یا مرتبہ کتابیں انعامات کے لیے زیرِ غور نہیں لائی جائیں گی۔ کتاب کی پرنٹ لائن میں طبع شدہ سالِ اشاعت کو حتمی تصور کیا جائے گا۔ ہاتھ سے لکھا ہوا سالِ اشاعت یا پبلشر کی طرف سے جاری کردہ کسی بھی قسم کا تصدیق نامہ قابلِ قبول نہیں ہوگا۔
ادبا، شعراء، ناقدین، محققین اور ناشرین سے درخواست ہے کہ وہ 2025 کے دوران میں شائع ہونے والی کتب کے کوائف یا چار چار نسخے مصنف کے کمپیوٹرائزڈ شناختی کارڈ کی نقل اور دو عدد پاسپورٹ سائز تصاویر کے ہمراہ 15/جون 2026ء تک اکادمی ادبیات پاکستان کو درج ذیل پتے پر ارسال کردیں۔ اس تاریخ کے بعد موصول ہونے والی کتابیں انعامات کے لیے زیرِ غور نہیں لائی جائیں گی۔ جو ناشر یا مصنف پہلے کتابیں بھیج چکے ہیں انھیں دوبارہ وہی کتابیں بھیجنے کی ضرورت نہیں۔
نوٹ: انعامات کے بارے میں متعلقہ منصفین کا فیصلہ حتمی تصور ہوگا اور انعامات کے اعلان کے بعد کسی قسم کی قانونی چارہ جوئی قابلِ قبول نہیں ہوگی۔

URAAN PAKISTAN
میر نواز سولنگی، ڈپٹی ڈائریکٹر (اے اینڈ پی)
اکادمی ادبیات پاکستان، پطرس بخاری روڈ H-8/1، اسلام آباد
فون: 051-9269711، فیکس: 051-9269719 PID(I)9014/25

قرآن خوانی و فاتحہ خوانی
بسلسلہ پانچویں برسی

محترم غالب منصور (مرحوم)
Adarts Karachi Pvt. Ltd.
بروز پیر 11 مئی 2026ء
تمام احباب، اعزاء اور مداحوں سے گزارش ہے کہ وہ اپنے طور پر قرآن خوانی اور فاتحہ کر کے مرحوم کی روح کو ایصالِ ثواب پہنچائیں۔
سوگواران: نرگس منصور، حسان منصور، سلمان منصور، کنعان منصور و اہلِ خانہ

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ

Indeed, Allah loves those who fight in His cause in rows as though they are a solid-impenetrable structure. (Al Quran)

بے شک اللہ اُن لوگوں کو پسند کرتا ہے جو اُس کی راہ میں صف بستہ ہو کر لڑتے ہیں، گویا وہ سیسہ پلائی ہوئی دیوار ہوں۔ (القرآن)

معرکۂ حق

پاکستان ہمیشہ زندہ باد

ہم ہیں بُنیانٌ مَّرصُوص

1st COMMEMORATION 10 MAY 2026

پیغامات

آصف علی زرداری
صدر
اسلامی جمہوریہ پاکستان

ایک سال پہلے پاکستان ایک بڑے امتحان سے گزرا اور پوری قوم ثابت قدم رہی۔ گزشتہ سال مئی کے مہینے کے واقعات صرف ایک فوجی کارروائی نہیں تھے بلکہ پوری قوم کے لیے ایک اہم لمحہ تھے۔ بھارت نے پہلگام فالس فلیگ آپریشن کی آڑ میں پاکستان پر بلا اشتعال حملے کیے، جن میں کچھ فوجی تنصیبات کے ساتھ زیادہ تر شہری آبادی اور عبادت گاہوں کو نشانہ بنایا گیا۔ اس موقع پر پاکستان نے نظم و ضبط، درست حکمت عملی، بہادری اور قومی اتحاد کے ساتھ جواب دیا۔ آپریشن " **بُنیانٌ مَرصُوص**" نے، جو معرکۂ حق کا اہم ترین ستون تھا، دنیا کو دکھایا کہ جب پوری قوم اپنی افواج کے پیچھے ایک چٹان کی طرح کھڑی ہو تو ہماری مسلح افواج کیا کچھ کر سکتی ہیں۔ ہمارا جواب متوازن، متناسب، درست اور صورتحال کے عین مطابق تھا۔ ہمارا پیغام بالکل واضح تھا۔

معرکۂ حق نے دنیا پر واضح کر دیا کہ پاکستان کی دفاعی صلاحیت صرف ایک نعرہ نہیں بلکہ مضبوط ورانہ مہارت، جنہیں افواج کے مربوط حکمتِ عملی اور اس قوم کے اس عزم پر قائم ہے جو کبھی جارحیت کے سامنے سر نہیں جھکائی۔ ہم اپنی بہادر افواج کے مردہ خواتین کو سلام پیش کرتے ہیں اور ہر اُس شہید کے خراجِ عقیدت پیش کرتے ہیں جس نے اس وطن کی سربلندی کے لیے اپنی جان قربان کی۔ یہ ہمارا قومی عزم ہے کہ جب ہم پر جنگ مسلط کی جاتی ہے تو ہر پاکستانی سپاہی بن جاتا ہے جس میں کچھ تو دردی سے ہوتے ہیں اور زیادہ تر وردی کے بغیر۔

آج پاکستان کو ایک ایسی ریاست کے طور پر دیکھا جاتا ہے جو نہ صرف اپنا دفاع کرنا جانتی ہے بلکہ امن اور استحکام کے فروغ میں بھی اہم کردار ادا کرتی ہے۔ عالمی بینک کی ثالثی میں طے پانے والا یہ معاہدہ، جو 1960ء میں ہوا، چار جنگوں اور بیشتر برس کی تلخ کشیدگی کے باوجود قائم رہا۔ اس معاہدے کو سیاسی تنازعات سے بالاتر رکھا گیا تھا۔ بھارت کا یکطرفہ کسی قانونی جواز کے اسے معطل کرنا لاکھوں لوگوں کی روزگار اور زندگیوں کے لیے خطرہ ہے۔ پانی کوئی ایسا معاملہ نہیں تھے سیاسی دباؤ کے لیے استعمال کیا جائے۔ پاکستان اپنے آبی حقوق کے دفاع کے لیے اسی عزم کا مظاہرہ کرے گا جو اس نے اپنی سرزمین کے دفاع میں دکھایا ہے۔

دہشت گردی کے بارے میں بھی اپنا موقف پوری وضاحت سے دہراتے ہیں۔ پاکستان خود دہشت گردی کا شکار رہا ہے۔ ہم فتنہ الخوارج اور فتنہ الہندوستان کو ہر شکل میں ختم کرنے کے لیے پُرعزم ہیں۔ ہم نے افغانستان کی موجودہ عبوری حکومت کے ساتھ سنجیدگی سے رابطے کیے ہیں اور توقع رکھتے ہیں کہ وہ دہشت گردوں کے خلاف کیے گئے وعدوں پر عمل کرے گی تاکہ افغان سرزمین پاکستان یا کسی اور ملک کے خلاف استعمال نہ ہو۔

پاکستان کسی تنازعے کا خواہاں نہیں۔ لیکن پاکستان بھی جو واستعداد اور بالادستی قائم کرنے کے رویے کو قبول نہیں کرے گا۔ ہم اپنی خود مختاری، بین الاقوامی قانون، اور ایک ایسے پُرامن نظم کے لیے پُرعزم ہیں جہاں اختلافات طاقت کے بجائے مذاکرات کے ذریعے حل ہوں۔

معرکۂ حق اب ہماری قومی یادداشت کا حصہ بن چکا ہے۔ یہ کوئی ایسا لمحہ نہیں تھا جسے ہم نے خود دہرایا ہو، لیکن جب وقت آیا تو پوری قوم نے اپنی تمام تر صلاحیت اور عزم کے ساتھ اس کا مقابلہ کیا۔ یہ دن ہر سال ہمیں یاد دلاتا رہے گا کہ جو قوم اپنی قدر پہچانتی ہے، وہ اپنے دفاع کی طاقت بھی ہمیشہ رکھتی ہے۔

محمد شہباز شریف
وزیراعظم
اسلامی جمہوریہ پاکستان

معرکۂ حق اللہ تعالیٰ کے بے شمار انعامات میں سے ایک ہے۔ اس کے حضور سجدۂ شکر بجالانے کا دن کرے ہیں جس کا مظاہرہ پاکستان نے آزمائش کی گھڑی میں کیا اور دشمن کو عبرتناک شکست سے دوچار کیا۔

پوری قوم اپنے شہداء، اُن کے اہل خانہ اور ان غازیوں کو خراجِ عقیدت پیش کرتی ہے جو فولادی دیوار بن کر اپنے وطن کے دفاع کے لیے ڈٹ گئے۔ بری، بحری، فضائی اور سائبر محاذوں پر ہماری افواج کے مربوط، منظم اور ہم آہنگ ردِعمل نے پاکستان کو ایک ناقابلِ تسخیر قوت کے طور پر منوایا۔

معرکۂ حق اس حقیقت کی روشن دلیل ہے کہ پاکستانی قوم امن پسند ہونے کے ساتھ ساتھ بہادر، باوقار، ثابت قدم اور غیرت مند قوم ہے، جسے نہ تو مرعوب کیا جاسکتا ہے اور نہ ہی دبایا جاسکتا ہے۔ ہم اپنی بہادر افواج کے مردہ خواتین کو سلام پیش کرتے ہیں اور ہر اُس شہید کے خراجِ عقیدت پیش کرتے ہیں جس نے اس وطن کی سربلندی کے لیے اپنی جان قربان کی۔ یہ ہمارا قومی عزم ہے کہ جب ہم پر جنگ مسلط کی جاتی ہے تو ہر پاکستانی سپاہی بن جاتا ہے جن میں کچھ تو وردی میں ہوتے ہیں اور زیادہ تر وردی کے بغیر۔

ہم چیف آف آرمی اسٹاف اور چیف آف ڈیفنس فورسز، فیلڈ مارشل سید عاصم منیر کو اُن کی چراغ آفرینداور اور دلیرانہ قیادت پر بھرپور خراجِ تحسین پیش کرتے ہیں۔ ہم ایئر چیف مارشل ظہیر احمد بابر اور ایڈمرل نوید اشرف کو بھی اُن کی پاک فضائیہ نے نمایاں عملی کامیابیاں حاصل کیں، جن میں متعدد بھارتی جنگی طیاروں کو مار گرانا اور ہم عسکری اہداف کو مؤثر انداز میں نشانہ بنانا شامل ہے۔ یہ حقائق مکمل طور پر دستاویزی شکل میں موجود ہیں اور ناقابلِ تردید ہیں۔ اسی دوران ایڈمرل نوید اشرف کی قیادت میں پاک بحریہ ہر قسم کی بحری جارحیت کا مقابلہ کرنے کے لیے مکمل طور پر تیار رہی۔

اپنے اس متوازن اور پُرعزم ردِعمل کے ذریعے پاکستان نے دنیا کو ایک واضح اور دوٹوک پیغام دیا کہ پاکستان امن کا خواہاں ہے، تاہم وہ اپنی عزت، خود مختاری، علاقائی سالمیت اور سیاسی آزادی پر کبھی سمجھوتہ نہیں کرے گا۔ انشاءاللہ۔

اس نازک مرحلے کے دوران، میں نے دفترِ خارجہ میں اپنے رفقائے کار کے ہمراہ فعال سفارتی رابطہ کاری جاری رکھی اور دو طرفہ و علاقی سطح پر پاکستان کا مؤقف مؤثر انداز میں پیش کیا، جس سے پاکستان کے قانونی، ذمہ دارانہ اور محتاط ردِعمل کے حوالے سے عالمی سطح پر بہتر آگاہی پیدا ہوئی۔

گزشتہ سال کے واقعات اس حقیقت کی بھی یاد دہانی کراتے ہیں کہ جغرافیائی عزائم میں پائیدار امن اُس وقت تک ممکن نہیں جب تک بنیادی تنازعات، بالخصوص جموں و کشمیر کے مسئلے، کو اقوامِ متحدہ کی سلامتی کونسل کی قراردادوں اور کشمیری عوام کی امنگوں کے مطابق منصفانہ طور پر حل نہیں کیا جاتا۔

پاکستان خطے میں امن و استحکام کے فروغ کے لیے اپنے عزم پر ثابت قدم ہے۔ ہم مکالمے اور سفارت کاری، اور انصاف و باہمی احترام کی بنیاد پر تنازعات کے حل پر یقین رکھتے ہیں۔ تاہم، ہم اس عزم کا اعادہ بھی کرتے ہیں کہ وطنِ عزیز کے خلاف کسی بھی خطرے کا جواب قومی اتحاد، غیر متزلزل عزم اور ہر دستیاب قوت کے ذریعے سے دیا جائے گا۔

معرکۂ حق کی یہ سالگرہ صرف ماضی کو یاد کرنے کا موقع نہیں بلکہ مستقبل کی سمت متعین کرنے کا بھی عہد ہے۔ ایک ایسا مستقبل جہاں پاکستان صرف دفاع میں ہی نہیں بلکہ معیشت، تعلیم اور دیگر سماجی شعبوں میں بھی انشاء اللہ مضبوط ہو؛ ایک ایسا مستقبل جہاں ہماری نوجوان نسل اعتماد کے ساتھ قیادت کرے اور پاکستان عالمی برادری میں وقار کے ساتھ اپنا مقام مزید مستحکم کرے۔

آیئے، آج کے دن ہم اپنے اجتماعی عہد کی تجدید کریں۔ صبر، رہنے کا عہد؛ تقسیم کو مسترد کرنے کا عہد؛ اور ایک پُرامن، خوشحال اور مضبوط پاکستان کے لیے مسلسل محنت کرنے کا عہد — کیونکہ معرکۂ حق کی روح صرف ہماری تاریخ میں رقم نہیں بلکہ ہم میں سے ہر فرد کے اندر زندہ ہے اور انشاءاللہ زندہ رہے گی۔

پاکستان زندہ باد!

سینیٹر محمد اسحاق ڈار
نائب وزیراعظم و وزیر خارجہ
اسلامی جمہوریہ پاکستان

آج ہم معرکۂ حق کی پہلی سالگرہ منا رہے ہیں، جو ہماری قومی تاریخ کا ایک فیصلہ کن باب ہے۔ یہ محض کیلنڈر کی ایک تاریخ نہیں بلکہ جرأت، اتحاد اور غیر متزلزل عزم کی ایک یادگار داستان ہے جس پر ہر پاکستانی بجا طور پر پوری قوم اس کے شہداء بشانہ کھڑی ہے۔ اللہ کا شکر ہے۔

اس موقع پر میں اپنی مسلح افواج کے بہادر افسران اور جوانوں، قوم کے بیٹوں اور بیٹیوں کو سلام پیش کرتا ہوں، جنہوں نے عظم و ضبط، حوصلے اور عزم کے ساتھ وطنِ عزیز کا دفاع کیا۔

معرکۂ حق محض ایک عسکری کامیابی نہیں تھا؛ یہ ایک مستقل لکیر بھی جو کھینچ دی گئی۔ دنیا نے نہ صرف ہماری صلاحیت بلکہ عمل کا مظاہرہ بھی دیکھا۔ کوئی بھی غلط فہمی میں نہ رہے: پاکستان کے خلاف کسی بھی آئندہ جارحیت کا جواب کہیں زیادہ فیصلہ کن، جامع اور بھرپور ہوگا۔

پاکستان نے اُس وقت تصادم کا خواہاں تھا اور نہ آج ہے۔ ہم امن، علاقائی استحکام اور ذمہ دارانہ ریاستی طرزِ عمل کے لیے پُرعزم ہیں۔ لیکن امن کی ہماری خواہش کو کبھی کمزوری نہ سمجھا جائے۔ پاکستان کے خلاف کوئی بھی مہم جوئی صحہ نہ نہیں رہے گی۔ ہم میں یہ عزم اور صلاحیت دونوں موجود ہیں کہ ہم پر مسلط کی جانے والی کسی بھی کشیدگی کا رُخ اور انجام خود طے کر سکیں۔

اگر کوئی اب بھی یہ سمجھتا ہے کہ پاکستان پر دباؤ ڈالا جاسکتا ہے، اسے تنہا کیا جاسکتا ہے، یا مجبور کیا جاسکتا ہے، تو معرکۂ حق نے اس وہم کو ہمیشہ کے لیے دفن کر دیا ہے۔ آج بری، بحری، فضائی، سائبر اور ابھرتے ہوئے شعبوں میں ہماری صلاحیتیں پہلے سے کہیں زیادہ مربوط، فعال اور جنگی طور پر مستعد ہیں۔

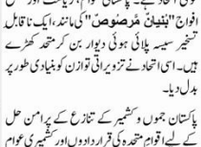
ہماری سب سے بڑی طاقت ہمارا ناقابل شکست قومی اتحاد ہے۔ پاکستانی عوام، ریاست اور مسلح افواج "**بُنیانٌ مَرصُوص**" کی مانند، ایک ناقابل تسخیر سیسہ پلائی ہوئی دیوار بن کر متحد کھڑے ہیں۔ اسی اتحاد نے تزویراتی توازن کو بنیادی طور پر بدل دیا۔

پاکستان جموں و کشمیر کے تنازع کے پُرامن حل کے لیے اقوام متحدہ کی قراردادوں اور کشمیری عوام کی امنگوں کے مطابق پُرعزم ہے۔

آج پاکستان ایک ذمہ دار اور مضبوط ریاست کے طور پر پہچانا جاتا ہے جو نہ صرف اپنی سلامتی کا تحفظ کرتا ہے بلکہ متوازن اور ذمہ دارانہ سفارت کاری کے ذریعے علاقائی اور عالمی استحکام میں بھی کردار ادا کر رہا ہے۔

یومِ معرکۂ حق کے اس موقع پر، ہم اپنے شہداء کی قربانیوں کو خراجِ عقیدت پیش کرتے ہیں اور اس عہد کی تجدید کرتے ہیں کہ جب بھی پاکستان کو کسی چیلنج کا سامنا ہوگا، قوم اپنی مسلح افواج کے ساتھ متحد کھڑی ہوگی۔ یہ دن صرف فتح کی یاد نہیں، بلکہ اعتماد، صراحت اور غیر متزلزل عزم کے ساتھ آگے بڑھنے کا وعدہ بھی ہے۔

پاکستان زندہ باد!

ائیر چیف مارشل ظہیر احمد بابر سدھو
نشانِ امتیاز (ملٹری)، ہلالِ جرأت
چیف آف ائیر سٹاف
پاکستان ائیر فورس

معرکۂ حق آپریشن **بُنیانٌ مَرصُوص** کی پہلی سالگرہ پر میں تمام اہلیانِ وطن بشمول مسلح افواج کے کارکنان کو دشمن کی جارحیت کے خلاف پیشہ ورانہ مہارت اور شجاعت پر خراجِ تحسین پیش کرتا ہوں۔

یقیناً، یہ دن ہماری تاریخ میں ایک اہم سنگ میل ہے۔ دشمن نے پہلگام واقعہ کے بعد پاکستانی قوم کے ناقابلِ تسخیر عزم و حوصلے کو خاطر میں نہ لاتے ہوئے ایک بزدلانہ حملہ کرکے ہمارے امن کو للکارا۔ یہ بلاشبہ پاک فضائیہ نے دیگر مسلح افواج کے ہمراہ دشمن کو ایسی فیصلہ کن ضرب لگائی جس نے دنیا کو ورطۂ حیرت میں مبتلا کر دیا۔ مجھے فخر ہے کہ بے مثال جرأت، پیشہ ورانہ مہارت اور قربانی کے جذبے سے سرشار پاک فضائیہ نے ہمیشہ کی طرح قائد کے اوج کمال کے تصور کو مدِ نظر رکھتے ہوئے عددی برتری رکھنے والے دشمن کو شکست دینے کی سنہری روایت کو برقرار رکھا۔

میرے عزیز ہم وطنو! تاریخ میں پہلی بار پاک فضائیہ نے فل سپیکٹرم آپریشنز کا استعمال کیا جس میں تمام اہلیتوں یعنی سپیس، سائبر، الیکٹرانک وار فیئر اور جدید ترین ٹیکنالوجی کا استعمال کیا گیا۔ یہاں یہ بات قابلِ ذکر ہے کہ یہ شاندار فتح پاک فضائیہ کی حالیہ چند برسوں میں جدید جنگی تقاضوں کے تناظر میں کی جانے والی مربوط اور مقاصد پر مبنی کاوشوں کا نتیجہ ہے جو قلیل مدت میں جدید جنگی تقاضوں کے پیشِ نظر خود انحصاری اور مقابلیت پر مبنی ایک جامع حکمت عملی کے تحت اپنائی گئی۔

اس یادگار دن پر میں آپ کو یقین دلاتا ہوں کہ پاک فضائیہ ملکی دفاع کا ایک اہم ستون ہونے کے ناطے فضائی سرحدوں کی نگرانی کا قومی فریضہ بطریق احسن ادا کرتی رہے گی۔ اس موقع پر ہم آپریشن **بُنیانٌ مَرصُوص** کے شہداء کو خراجِ تحسین پیش کرتے ہیں جن کی لازوال قربانیوں کی بدولت آج ہم عزت اور وقار کے ساتھ زندہ ہیں۔

اللہ تعالیٰ ہماری کاوشوں کی رہنمائی فرمائے اور ہمیں پاکستان کی فضائی سرحدوں کی حفاظت کرنے کی قوت عطا فرمائے۔ آمین!

پاک فضائیہ زندہ باد!
پاکستان پائندہ باد!

ایڈمرل نوید اشرف
نشانِ امتیاز (ملٹری)، تمغہ بسالت
چیف آف دی نیول اسٹاف

آفیسرز، سیلرز اور پاکستان کے بہادر عوام، آج یومِ فتح کے موقع پر ہم اللہ سبحانہٗ وتعالیٰ کے شکر گزار ہیں، اور مئی 2025ء کے اس دن کو یاد کر رہے ہیں جو ہماری قومی تاریخ کا فیصلہ کن دن ہے۔ اس دن ہماری مسلح افواج نے بھارت کی بلاجواز جارحیت کے خلاف غیر متزلزل عزم کا مظاہرہ کیا۔ اس معرکے کے دوران پاکستان نیوی بشمول عرب کی دستوں میں قوم کی پاسبان کشیدگی کے آغاز میں بھارتی نیوی نے شمالی بحیرہ عرب میں اپنی فرضی برتری کے زعم میں ایک بڑا بحری بیڑا تعینات کیا، کے ساتھ ہی ہماری بحری افواج نے بھی بحری جنگی اثاثے تعینات کیے، ہمارے لانگ رینج میری ٹائم پٹرول ایئر کرافٹ اور نیوی ورک سسٹمز نے ان کی کھوج لگائی اور ہر لمحہ نگرانی و حرکت پر نظر رکھی۔ جب بھارتی طیارے P-8I نے پاکستانی حدود میں رسائی حاصل کرنے کی کوشش کی، اُسے فوراً شناخت کیا گیا، روکا گیا اور پسپائی پر مجبور کیا گیا۔ دشمن کا طیارہ بردار جہاز معمولی سی پیش قدمی کے بعد پیچھے ہٹ گیا اور ہماری بحری مہم اور دیپن سسٹم کے مار کرنے کے فاصلے سے دُور بھاگ کر اپنے نام نہاد محفوظ علاقے میں چھپ گیا۔ انڈین جہاز و کرانت جس پر وہ دشمن کو بہت ناں، اُنے نے بھی ہماری سمندری سرحدوں کے قریب آنے کی ہمت نہ کی۔ اُس کو احساس ہو گیا تھا کہ اگر وہ ہمارے حملے کی زد میں آیا تو اس کا بچنا مشکل ہے اور اس کے دفاع کو شدید خطرہ لاحق ہوگا۔ اس آپریشنل مہارت نے ہمیں مسلسل نگرانی اور دفاعی برتری میں مدد دی۔

پاکستان نیوی کے جنگی اثاثوں کو تعینات کرنے کی حکمت عملی اور تہہ در تہہ دفاع نے اس بات کو یقینی بنایا کہ ہماری سمندری تجارت بغیر فعال رہے اور دشمن اس کی سمت کو بھی خلل نہ ڈال سکے۔ بھارت کے مغربی ساحل پر تجارتی سرگرمیاں شدید متاثر ہوئیں، جبکہ اسی دوران کراچی، بن قاسم اور گوادر کی بحری بندرگاہوں میں بھری تجارتی جہازوں کی آمد و رفت کا سلسلہ بغیر کسی خلل کے جاری رہا۔ قومی معیشت کا پہیہ رواں دواں رہا اور سمندری تجارت اور انرجی کی بلا روک ٹوک ترسیل و حرکت جاری و ساری رہی۔ یہ صرف ایک عسکری کامیابی نہیں بلکہ یہ حکمت عملی کی بھی فتح تھی۔ اللہ سبحانہٗ وتعالیٰ کے خصوصی فضل اور قومی بحری پاسبانوں کی پیشہ ورانہ صلاحیتوں کے سبب ہم نے معرکۂ حق 2025ء کے دوران دشمن کے خلاف فیصلہ کن دفاع کو یقینی بنایا۔ دشمن کی جارحیت کا مقابلہ کرنے، مستقبل کی جنگیں لڑنے اور حاصل کرنے کے لیے ہم میری ٹائم سیکیورٹی ماحول کے غیر خلل میں ہونے والی تبدیلیوں اور جنگ کے بدلتے ہوئے کردار سے بخوبی واقف ہیں۔

مستقبل کی جنگی میدان غیر متوقع رفتار اور وسعت کے ساتھ بدل رہا ہے۔ جیسا کہ ہر جنگ میں سیکیورٹی صورتحال بدستور پیچیدہ ہے ہمیں اس بات کا بخوبی ادراک ہے کہ روایتی جنگ اب کثیر الجہتی آپریشنز میں تبدیل ہو چکی ہے۔ مستقبل کو مدِ نظر رکھتے ہوئے ہمیں احساس ہے کہ مستقبل کی جنگیں صرف جنگی جہازوں کی طاقت سے نہیں جیتی جائیں گی بلکہ فتح افواج کا مقدر ہو گی جو اعلیٰ فکری بصیرت، ٹیکنالوجی کے اطلاق پر برتر، افنار میشن آپریٹنز کی مہارت اور باہمی ربط جیسی خصوصیات کی حامل ہوگی۔

پاکستان نیوی کے جنگی میدان غیر متوقع رفتار اور وسعت کے ساتھ بدل رہا ہے۔ جیسا کہ ہر جنگ میں سیکیورٹی صورتحال بدستور پیچیدہ ہے ہمیں اس بات کا بخوبی ادراک ہے کہ روایتی جنگ اب کثیر الجہتی آپریشنز میں تبدیل ہو چکی ہے۔ مستقبل کو مدِ نظر رکھتے ہوئے ہمیں احساس ہے کہ مستقبل کی جنگیں صرف جنگی جہازوں کی طاقت سے نہیں جیتی جائیں گی بلکہ فتح افواج کا مقدر ہو گی جو اعلیٰ فکری بصیرت، ٹیکنالوجی کے اطلاق پر برتر، افنار میشن آپریٹنز کی مہارت اور باہمی ربط جیسی خصوصیات کی حامل ہوگی۔

فیلڈ مارشل سید عاصم منیر
ہلالِ جرأت ، نشانِ امتیاز (ملٹری)
چیف آف آرمی سٹاف اور
چیف آف ڈیفنس فورسز

یومِ معرکۂ حق ہمیں ان تاریخی لمحات کی یاد دلاتا ہے جب افواجِ پاکستان اور پوری قوم نے سیسہ پلائی دیوار بن کر دشمن کی جارحیت کو ناکام بنا دیا۔ بلا شبہ یہ عظیم فتح اللہ تعالیٰ کی نصرت، شہداء کی قربانیوں، افواجِ پاکستان کی پیشہ ورانہ مہارت اور قومی یکجہتی کا نتیجہ تھی۔ ہم وہ لمحات فراموش نہیں کر سکتے جب دشمن نے پہلگام فالس فلیگ آپریشن کی آڑ میں مادرِ وطن کی شہری آبادی اور عبادت گاہوں کو نشانہ بنایا، جس کے نتیجے میں خواتین، بچوں اور بزرگوں سمیت بے گناہ شہری شہید ہوئے۔ اس کھلی جارحیت کے جواب میں افواجِ پاکستان کا آپریشن **بُنیانٌ مَرصُوص** ایک دو ٹوک پیغام تھا کہ ہم اپنے شہریوں کی سلامتی اور علاقائی خود مختاری کے تحفظ کے لیے ہمیشہ کی طرح تیار، پُرعزم اور سیسہ پلائی دیوار کی مانند کھڑے ہیں۔

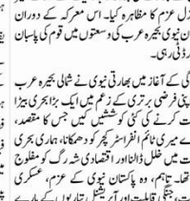
اس روز ہماری بری، بحری اور فضائی افواج نے دشمن کی عددی برتری کے زعم کو خاک میں ملا کر ثابت کر دیا کہ مادرِ وطن کے پیچھے چھپے کے دفاع کے لیے ہمارا عزم ناقابلِ تسخیر اور فیصلہ کن ہے۔ معرکۂ حق صرف ایک عسکری کارروائی ہی نہیں تھی بلکہ قومی وقار اور خودداری کا اظہار بھی تھا۔ آج دنیا نے دیکھا کہ ہم اپنے شہریوں کی سلامتی اور خود مختاری پر کوئی سمجھوتہ نہیں کریں گے۔ بلاشبہ یہ مقام ہمیں ہماری ثابت قدمی اور قومی یکجہتی کی بدولت نصیب ہوا ہے۔

مستقبل کے چیلنجز پیچیدہ ہیں نمٹنے کے لیے جدید ٹیکنالوجی میں مہارت ناگزیر ہے۔ الحمدللہ، پاکستان کی مسلح افواج مستقبل کے بارے میں واضح اور غیر ہچکچاہٹ تیار ہیں۔ ہم اپنی افواج کو ہر قسم کے چیلنج سے نمٹنے کے لیے جدید بنانے کے لیے پُرعزم ہیں۔ ہم اپنی افواج کو ہر قسم کے چیلنج سے نمٹنے کے لیے جدید بنانے کے لیے پُرعزم ہیں۔

آج ہم اپنے شہداء کو خراجِ تحسین پیش کرتے ہیں، جنہوں نے اپنی آج ہمارے لیے کل محفوظ بنایا۔ ہم اپنے غازیوں کو سلام پیش کرتے ہیں، جنہوں نے بہادری اور عزم کا مظاہرہ کیا۔ ہم اپنے عوام کو سلام پیش کرتے ہیں، جنہوں نے اتحاد اور یکجہتی کا مظاہرہ کیا۔ ہم اپنے عوام کو سلام پیش کرتے ہیں، جنہوں نے اتحاد اور یکجہتی کا مظاہرہ کیا۔

ایڈمرل نوید اشرف
نشانِ امتیاز
نشانِ امتیاز (ملٹری)، تمغہ بسالت
چیف آف دی نیول اسٹاف

فیلڈ مارشل
سید عاصم منیر
ہلالِ جرأت ، نشانِ امتیاز (ملٹری)
چیف آف آرمی سٹاف اور
چیف آف ڈیفنس فورسز

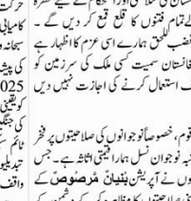
خواجہ محمد آصف
وزیر دفاع
اسلامی جمہوریہ پاکستان

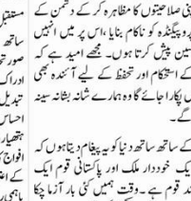

The largest circulated amongst regional dailies of Pakistan
ABC CERTIFIED
متحده عرب امارات ۾ قيمت 2 درهم - سعودي عرب ۾ 2 ريال
روزاني عبرت
ايڊيٽر انچيف ۽ پبلشر: قاضي اسد عابد
هي اخبار پرنٽر ناصر جمال سومرو پاپولر پرنٽرز مان ڇپرائي عبرت گروپ آف پبليڪيشنز جي تحت عبرت بلڊنگ گاڏي کاتو حيدرآباد مان جاري ڪئي
روزانه عبرت علائقائي اخبارن ۾ باقائده تصديق ٿيل سڀ کان وڌيڪ اشاعت رکندڙ اخبار آهي
Hyd. Ph: 2728703-4, 2728571-2 Fax: 2781879, 2784300 Isld. Ph: 2823277
Khi. Ph: 4538862-3, 2639617 Fax: 4543839-2639492, Lhr. Ph: 7236191
Reach us at www.dailyibrat.com, E-mail: ibratg@yahoo.com, ibrat@hydwol.com.pk

آچر 10 مئي 2026ع

پيٽروليم اگهن ۾ واڌ: عوام جي برداشت جو امتحان ڪڏهن ختم ٿيندو؟

ملڪ ۾ هڪ ڀيرو ٻيهر پيٽرول ۽ ڊيزل جي قيمتن ۾ واڌ ڪري عام ماڻهوءَ جي زندگي وڌيڪ مشڪل بڻائي وئي آهي. وفاقي حڪومت پاران پيٽرول 14 رپيا 92 پئسا ۽ ڊيزل 15 رپيا مهانگو ڪرڻ ڪانپوءِ پيٽرول جي نئين قيمت 414 رپيا 78 پئسا، جڏهن ته ڊيزل جي قيمت 414 رپيا 58 پئسا مقرر ڪئي وئي آهي. بظاهر اها واڌ رڳو پيٽروليم شين تائين محدود نظر اچي ٿي پر حقيقت ۾ ان جا اثر ملڪي معيشت، واپار، ٽرانسپورٽ ۽ عوام جي زندگيءَ تي پون ٿا. پيٽروليم شين جي اگهن ۾ اضافي سان گڏ هفتيوار مهانگائيءَ جي شرح ۾ 0.79 سيڪڙو اضافو رڪارڊ ٿيو آهي، جڏهن ته ساليانى بنيادن تي مهانگائي 15.16 سيڪڙو تائين پهچي چڪي آهي. اهي انگ اکر رڳو نه آهن پر ملڪ جي ڪروڙين ماڻهن جي تڪليفن، بيچيني ۽ معاشي بحران جي عڪاسي ڪن ٿا. جڏهن پيٽرول مهانگو ٿئي ٿو ته ان سان گڏ ٽرانسپورٽ جو خرچ وڌي وڃي ٿو جنهن جو سڌو اثر خوراڪ، زرعي شين، ڪاروبار ۽ صنعتي پيداوار تي پوي ٿو. نتيجي طور هر شيءِ مهانگي ٿي وڃي ٿي ۽ عام ماڻهوءَ جي خريداريءَ جي طاقت گهٽجي وڃي ٿي.

شماريات کاتي موجب گذريل هفتي دوران 22 ضروري شين جا اگهه وڌي ويا آهن. اٽي جي اگهه ۾ 74 رپيا 75 پئسا اضافو رڪارڊ ٿيڻ انتهائي ڳڻتي جوڳو آهي، ڇاڪاڻ ته اٽو ملڪ جي هر گهر جي بنيادي ضرورت آهي. جڏهن عام ماڻهوءَ کان اٽو، کير ۽ گوشت جهڙيون شيون به پري ٿيڻ لڳن ته اهو رڳو معاشي بحران نه پر سماجي بحران پڻ بڻجي وڃي ٿو. مرغيءَ جي گوشت ۾ 48 رپيا 40 پئسا واڌ ظاهر ڪري ٿي ته خوراڪ جي شعبي ۾ بيقابو مهانگائي جاري آهي. ڏهي 4 رپيا، کير 2 رپيا 77 پئسا ۽ گوشت 8 رپيا 3 پئسا في ڪلو مهانگو ٿيڻ سڌي ريت وچولي ۽ غريب طبقي جي بجيٽ تي حملو آهي. اڳ ئي گهٽ آمدني رکندڙ ماڻهو پنهنجن ٻارن لاءِ مناسب خوراڪ مهيا ڪرڻ ۾ ڏکيائيون محسوس ڪري رهيا هئا، هاڻي نئين مهانگائي سندن مشڪلاتن ۾ وڌيڪ اضافو ڪري ڇڏيو آهي. ملڪ جي معيشت جو وڏو دارومدار ٽرانسپورٽ ۽ زرعي آمدنيءَ تي آهي. جڏهن ڊيزل مهانگو ٿئي ٿو ته ان جو اثر زراعت تي وڌيڪ پوي ٿو. ٽريڪٽر، ٽيوب ويل، فصلن جي ڪٽائي ۽ مال برداري سڀ ڊيزل سان ڳنڍيل آهن. اهڙي صورتحال ۾ زرعي پيداوار جي لاڳت وڌندي، جنهن جو نتيجو ايندڙ مهينن ۾ وڌيڪ مهانگائيءَ جي صورت ۾ نڪري سگهي ٿو. ٻئي طرف حڪومت جو موقف آهي ته عالمي مارڪيٽ ۾ تيل جون وڌندڙ قيمتون، آءِ ايم ايف جي شرط ۽ مالي خساري سبب اهڙا فيصلا ڪرڻا پئي رهيا آهن پر سوال آهي ته آخر اهن پاليسين جو بار هر دفعي رڳو عوام ڪي ڇو ٿو پوڳڻو پوي؟ ملڪ ۾ اشرافيه لاءِ سهولتون برقرار آهن پر عام ماڻهوءَ لاءِ زندگي ڏينهون ڏينهن ڏکي بڻجي رهي آهي. عوام کي نه رڳو پيٽرول مهانگو ملي رهيو آهي پر بجلي، گيس، خوراڪ ۽ دوائن جا اگهه به مسلسل وڌي رهيا آهن.

حقيقت اها آهي ته جڏهن به پيٽروليم شين جي قيمتن ۾ واڌ ٿيندي آهي ته واپاري هٿرادو طور اگهن ۾ بيڻ کان ٽيڻ تائين واڌ ڪري ڇڏيندا آهن. جڏهن ته سرڪاري سطح تي قيمتن تي ڪنٽرول ڪرڻ جون دعوائون ته ڪيون وڃن ٿيون پر عملي طور مارڪيٽن ۾ ڪوبه مؤثر نظام نظر نٿو اچي. بلڪ حقيقت اها آهي ته ضلعي ۽ تعلقي سطح تي ڊي سي ۽ اي سي صرف رمضان جي مهيني ۾ هڪ اڌ دڪانن تي ڇاپا هڻي فوٽو سيشن ڪري هليا ويندا آهن. باقي ڏينهن ۾ ته هنن جو مهانگائيءَ سان ڪو سروڪار ئي ناهي هوندو. انهيءَ جو نتيجو اهو آهي جو منافعي خوري وڌي وئي آهي ۽ عوام بيوس نظر اچي رهيو آهي. تنهنڪري ضرورت ان ڳالهه جي آهي ته حڪومت رڳو عارضي قدم کڻڻ بدران ڊگهي مدي واريون معاشي پاليسيون جوڙي ته جيئن عوام کي رليف ملي سگهي. موجوده حالتن ۾ عوام بيان نه پر رليف چاهي ٿو ڇو ته مهانگائيءَ جو مسلسل وڌندڙ بار هاڻي ماڻهن جي برداشت کان ٻاهر ٿيندو پيو وڃي. بهرحال اجهان به وقت آهي: اگر انهيءَ کي روڪڻ جي ڪوشش نه ڪئي وئي ته پوءِ اڳتي هلي اهو اقتدار ڌڻين لاءِ مشڪلاتون پيدا ڪري سگهي ٿو.

آءِ ايم ايف جي ملندڙ هر قسط سان وڌندڙ مهانگائي!

منظور ڪوسو

ڪجهه سال اڳ، جڏهن اڃا ڪي قدر ذهني آسودگي هئي ته مزاحيه ادب لکيو ويندو هو. ليڪڪ مزاح لکي ماڻهن ۾ مُرڪون ورهائيندا هئا. ليڪڪ به هن معاشري جو فرد آهي ۽ بنسبت ٻين جي ڪجهه وڌيڪ ئي حساس ٿئي ٿو سو هاڻي مزاح لکڻ تقريبن گهٽجي ويو آهي. هنن حالتن ۾ مزاح لکڻ ته ائين لڳندو جيئن ڪو چريو قبرستان ۾ ويهي ٽهڪ ڏئي. حليم بروهي سٺو مزاح نگار هو ۽ هن جي وڃڻ ڪانپوءِ جهڙوڪ مزاح به جولاءِ 2010ع ۾ هن سان گڏ دفن ٿي ويو. ڊاڪٽر عزيز ٽالپر سٺا مزاحيه ڪالم لکندو هو پر اهو به هاڻي نظر نه ٿو اچي. مزاح جي ڳالهه پئي ڪئيسين ته هن خبرن ڪي ملائي نيوز ايڊيٽر هيئن هڪ خبر ناهي هلائي ته "ڊاڪٽر لائق شهر جو نئون ڊاڪٽر مقرر ٿيو آهي ۽ شهرين انتظاميه کان مطالبو ڪيو آهي ته قبرستان جي ايراضي ۾ اضافو ڪيو وڃي." ان ئي قسم جون به خبرون مون نيوز چينل تي پڙهيون، جنهن ڪي ملائي هن ريت پڙهي سگهجي ٿو "آءِ ايم ايف پاڪستان لاءِ 1.32 ارب ڊالر جي قسط منظور ڪري ورتي، پيٽرول في لٽر 14.92 روپيا ۽ ڊيزل جي قيمت ۾ في لٽر 15 روپيا واڌ ڪئي وئي." آءِ ايم ايف ڪڏهن به اسان جهڙن ملڪن کي بنا شرطن جي قرض نه ڏيندو آهي، قرض ڏيڻ کان پهرين قرض وصول ڪرڻ جا طريقا ۽ شرط طئي ڪندو آهي جيئن چوڻي آهي ته "تيل ترن مان نڪرندو آهي" ان ريت هن قرض جي اوڳاڙي به توهان اسان کان ٿيندي آهي. هاڻي به آءِ ايم ايف 11 شرط عائد ڪيا ۽ جڏهن انهن تي عمل کان مطمئن ٿيو ته پوءِ ايگزيڪيوٽو بورڊ قسط منظور ڪئي. حڪمرانن لاءِ ته اها خوشيءَ جي خبر ٿي سگهي ٿي پر عام ماڻهوءَ لاءِ اها خبر وڌيڪ مهانگائي جو پيغام بڻجي سامهون آئي آهي. اڳي ئي مهانگائي جي چڪيءَ ۾ پسجندڙ ماڻهن جا هن خبر ٻگهر ڪڍي ڇڏيا. پيٽروليم شين جا اگهه وڌڻ سان هر شيءِ تي مهانگائي پنهنجا پر وڇائي ڇڏيا. آمدني ۾ اضافو نه ٿئي ۽ اگهه وڌندا وڃن ته هن صورتحال ڪي ماڻهو ڪيئن منهن ڏئي سگهندا؟ وري ظلم اهو ته مهانگائي سان گڏ بيروزگاري به جام هجي ۽ هڪ اهڙو ملڪ جتي نوجوانن جي آدمشماري ڪل آباديءَ جو 65 سيڪڙو هجي، يعني جن جي عمر 30 سالن کان گهٽ هجي، ستم در ستم اِهو ته اهو نوجوان گهٽ پڙهيل لکيل هجي يا اعليٰ تعليم يافته گريجوئيٽ ۽ پوسٽ گريجوئيٽ هجڻ باوجود بيروزگار هجي ۽ مهانگائي به ڏينهون ڏينهن وڌندي وڃي ته اهڙي صورتحال ۾ جيئڻ ڪنهن ڪمال کان گهٽ ناهي. نوجوان ڪنهن ملڪ جو قيمتي اثاثو هوندا آهن پر اسان انهن کي قومي ترقيءَ لاءِ استعمال ڪرڻ ۽ انهن جي صلاحيتن کان فائدو وٺڻ بدران انهن تي بيروزگاري ۽ مهانگائيءَ جهڙيون بلائون ٻڇي انهن کي نفسياتي مريض بڻائي رهيا آهيون. هن عالمي اداري ۾ تقريبن 190 ملڪ شامل آهن، جنهن مان پاڪستان به هڪ آهي، وطنِ عزيز 1950ع ۾ آءِ ايم ايف ۾ شامل ٿيو. آءِ ايم ايف جو بنيادي مقصد عالمي معيشت کي مستحڪم ڪرڻ ۽ معاشي مشڪلاتن جي شڪار ملڪن جي مدد ڪرڻ آهي پر اسان انهن مقصدن کي عملي طور مڪمل ٿيندي گهٽ ئي ڏٺو آهي. اُلٽو معاشي بحرانن ۾ ورتل ملڪ وڌيڪ مشڪلاتن ۽ دٻاءَ جو شڪار ٿيندي نظر اچن ٿا. جنهن جو هڪ مثال اسان پاڻ آهيون. فيلڊ مارشل ايوب خان 16 مارچ 1965ع تي هن اداري کان پهريون قرض 37.5 ملين ڊالر ورتو ۽ اڄ 61 سال گذرڻ وارا آهن پوءِ به پاڪستان آءِ ايم ايف جي چار مان نڪري ڪين سگهيو ۽ هاڻي خيرن سان اسان 25 کان وڌيڪ قسطون حاصل ڪري چڪا آهيون ۽ ماڻهو بدستور اڳي کان وڌيڪ ڏکيائن جو شڪار آهن. انهن قرضن مان ڪو نفعو ته پنهنجي جاءِ تي پر هن چار ۾ قاتل ماڻهن لاءِ ڏينهون ڏينهن زندگي تنگ ٿيندي پئي وڃي. حڪومت هر شيءِ تي روز نوان ڳرا ٽئڪس مڙهي ماڻهن جو جيئڻ به زهر ڪري ڇڏيو آهي. تازو پيٽروليم ليوي جو مثال اسان جي سامهون آهي بجيٽ به ويجهو آهي، ضرور تيارين جي مرحلن ۾ هوندي ۽ آءِ ايم ايف به پاڪستان لاءِ 1.32 ارب ڊالر جي قسط منظور ڪري ورتي آهي. آمريڪا ايران جنگ، اسٽريٽ هرمز جو مسئلو جتي هڪ طرف کان ايران جي بندش ته ٻئي طرف کان آمريڪا جي ناڪابندي پر پاڪستاني جهنڊي سان تيل بردار جهاز انهن حالتن ۾ به نهايت پُرامن طريقي سان هن آبي گذرگاهه مان بنا روڪ ٽوڪ جي گذري وڃن ٿا. پاڪستان جي هن خارجه پاليسي يا سفارتڪاري کي تعريف جي نظر سان ڏسي سگهجي ٿو ته هو پنهي جهيڙيندڙ ڌرين وٽ قابل قبول ۽ معتبر آهي. هن کان پهريان ٿياڪڙي جو ڪردار افغان جنگ کان ايران تائين جيڪو قطر جو هو سو هاڻي پاڪستان جو آهي. پر تنهن هوندي به تيل جا اگهه ڪنٽرول ۾ ڪونه پيا اچن. عالمي منڊي ۾ تيل سستو ٿئي يا مهانگو پر ماڻهو مصيبت ۾ آهن. هر مهيني، هفتي هڪ نئون مني بجيٽ ماڻهن جي مٿي ۾ هنيو وڃي ٿو. عالمي منڊي ۾ تيل جا وڌندڙ اگهه، ڪڏهن آمريڪا ايران جنگ، آخر ڪيستائين مختلف بهانن سان ماڻهن تي مهانگائي جا پهاڙ ڪيرايا ويندا. هاڻي ماڻهو بيزار ٿي چڪا آهن. ڏسجي ته اڳتي هلي اها بيزاري ڪهڙو رنگ ٿي اختيار ڪري.

ايڇ آءِ وي شعوري مهم ۾ جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو جو تاريخي ڪردار!

عبدالوهاب منشي

هو پنهنجي ذات ۾ هڪ منفرد، بي مثال، بهادر ۽ انسانيت جو درد رکندڙ انسان نه هميشه رهيو آهي پر مون ڪڏهن به ايتري سنجيدگيءَ سان اهو اندازو نه لڳايو هو ته هو سنڌ جي دل، يعني حيدرآباد مان ايڇ آءِ وي جهڙي موذي بيماريءَ بابت شعور پيدا ڪرڻ لاءِ عملي ميدان ۾ نڪرندو. بيشڪ اهو عمل پاڻ ۾ حيرت کان گهٽ ناهي. منهنجي جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو سان ويجهڙائيءَ وارن ڏينهن ۾ ملاقات نه ناهي ٿي پر مان پوري يقين سان چوان ٿو ته جيڪا شعوري مهم هن ايڇ آءِ وي جهڙي خطرناڪ بيماريءَ خلاف شروع ڪئي آهي، اهڙو ڪم اڄ تائين ڪنهن به سياستدان، سماجي اڳواڻ يا وڏي رضاڪار اداري به نه ڪيو آهي.

ان ۾ ڪو به شڪ ناهي ته دنيا ۾ ڪي جنگيون اهڙيون به ٿينديون آهن جيڪي هٿيارن سان نه پر شعور، آگاهي ۽ انسان دوستيءَ سان وڙهيون وينديون آهن. ايڇ آءِ وي جهڙي جان وٺندڙ بيماريءَ خلاف جنگ به انهن جنگين مان هڪ آهي؛ جتي خوف، لاعلمي، سماجي تعصب ۽ خاموشي سڀ کان وڏا دشمن بڻجي ويندا آهن. اهڙي نازڪ وقت ۾ جيڪڏهن ڪو نوجوان اڳتي وڌي سماج ۾ شعور جي شمع روشن ڪري ٿو ته اهو صرف هڪ فرد نه رهندو آهي پر هڪ تحريڪ جي صورت اختيار ڪري وٺندو آهي. سنڌ ۾ جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو ايڇ آءِ وي شعوري مهم ذريعي اهو ئي ڪردار ادا ڪيو آهي. يقيناً سنڌس اهو قدم تاريخ ۾ هڪ منفرد ۽ يادگار ڪم طور لکيو ويندو.

اسان جو سماج هن وقت خوف جي ڪيفيت ۾ مبتلا آهي. ماڻهو ٻڇي رهيا آهن. شرمندگي محسوس ڪري رهيا آهن ته ٻڌائين به ڪيئن ته هو ايڇ آءِ وي جهڙي بيماريءَ ۾ مبتلا آهن. ٻئي طرف سنڌ حڪومت جي بي ڌياني ۽ لاپرواهي سبب منشيات جهڙي لعنت تيزيءَ سان وڌي رهي آهي. نوجوان گٽڪو، آئس، هيروئن ۽ شراب جي استعمال سبب آهستي آهستي موت ڏانهن وڌي رهيا آهن ۽ اتي ايڇ آءِ وي به خاموش موت کان گهٽ ناهي.

اسان جي معاشري ۾ ايڇ آءِ وي جو نالو ٻڌندي ئي ماڻهو خوف، نفرت ۽ بدنامي جي احساس ۾ مبتلا ٿي وڃن ٿا. ڇو ته مريضن کي بيماريءَ کان وڌيڪ سماجي رويو ماري ڇڏي ٿو. انهيءَ ڪري ڪيترائي ماڻهو ٽيسٽ ڪرائڻ، علاج وٺڻ يا حقيقت ظاهر ڪرڻ کان به گهٻرائين ٿا. اهڙي صورتحال ۾ جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو پاران عوام ۾ آگاهي پيدا ڪرڻ، نوجوانن کي شعور ڏيڻ ۽ ايڇ آءِ وي بابت سائنسي ۽ طبعي حقيقتن کي عام ڪرڻ هڪ قابل تحسين، فلاحي ۽ تاريخي قدم آهي.

سنڌ جي خاص طور تي ڀهراڙيءَ وارن علائقن ۾، ايڇ آءِ وي جا وڌندڙ ڪيس هاڻي هڪ سنگين سماجي ۽ طبي مسئلو بڻجي چڪا آهن. ڪجهه ڏينهن اڳ هڪ ناميارڊ ڊاڪٽر مون کي ٻڌايو ته حيدرآباد، ٽنڊو محمد خان ۽ ٽنڊو الهيار ضلعن جي ڪيترن ئي ننڍين وڏن ڳوٺن ۾ وڏي انگ ۾ ماڻهو ايڇ آءِ وي ۾ مبتلا آهن. جن جو نه سرڪاري اسپتالن ۾ مناسب علاج ڪيو وڃي ٿو ۽ نه ئي ڪين ٽيسٽن جون سهولتون فراهم ڪيون وڃن ٿيون. جڏهن ته سول اسپتال حيدرآباد وٽ جديد ليبارٽري هجڻ باوجود غريب عوام کي مفت ايڇ آءِ وي ٽيسٽ جي سهولت فراهم نه پئي ڪئي وڃي.

افسوس سان چوڻو پوي ٿو ته اسان جي رياستي مشينري، سماجي ادارا ۽ سياسي قيادت هن اهم مسئلي تي اها سنجيدگي نه ڏيکاري سگهي آهي، جيڪا وقت جي اهم ضرورت آهي. اهڙي ماحول ۾ جيڪڏهن ڪو نوجوان ميدان ۾ نڪري انسانيت جي خدمت جو جهنڊو بلند ڪري ته اهو يقيناً اميد جي نئين ڪرڻ بڻجي ويندو آهي.

جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو جي اها مهم صرف هڪ بيماريءَ خلاف نه پر جهالت، خاموشي ۽ سماجي منافقت خلاف هڪ جدوجهد آهي. هن اهو ثابت ڪيو آهي ته سياست صرف اقتدار جو نالو ناهي پر انسانيت جي خدمت، عوامي شعور ۽ سماجي ذميواريءَ جو پڻ نالو به ٿي سگهي ٿي. منهنجي خيال ۾ جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو جو موجوده ڪم ڪنهن وڏي حڪومتي عهدي يا منصب کان به گهٽ وڏو آهي.

ياد رکو ته تاريخ هميشه انهن ماڻهن کي ياد رکندي آهي، جيڪي ڏکين وقتن ۾ خاموش تماشائي بڻجڻ بدران عملي ڪردار ادا ڪندا آهن. ايڇ آءِ وي شعوري مهم ۾ جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو جو ڪردار به هڪ اهڙي مثبت جدوجهد آهي، جنهن کي مستقبل ۾ سنڌ جي سماجي تاريخ جي اهم باب طور ياد رکيو ويندو.

اڄ ضرورت ان ڳالهه جي آهي ته قلمڪار، اديب، صحافي، وڪيل، استاد، ڊاڪٽر ۽ سماجي تنظيمون پڻ هن مهم جو حصو بڻجن ته جيئن ايڇ آءِ وي جهڙي حساس مسئلي بابت سماج ۾ شعور پيدا ٿئي. مريضن کي عزت ۽ سهارو ملي ۽ ايندڙ نسل کي هڪ محفوظ ۽ باشعور سماج ڏئي سگهجي، ڇو ته انسانيت جي خدمت ئي اصل سياست، اصل قيادت ۽ اصل عظمت آهي.

جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو پنهنجي هن مهم ذريعي اهو ثابت ڪيو آهي ته جيڪڏهن نوجوان قيادت چاهي ته سماج ۾ مثبت تبديليءَ جي نئين تاريخ رقم ڪري سگهي ٿي. اچو ته اسان سڀ گڏجي اهو عهد ڪريون ته سماج ۾ هن بيماريءَ جي روڪٿام ۽ ايڇ آءِ وي جي مريضن جي مدد لاءِ بنا ڪنهن سياسي فرق جي جونيئر ذوالفقار علي ڀٽو جو ساٿ ڏينداسين ۽ سماج ۾ ايڇ آءِ وي جهڙي خطرناڪ بيماريءَ خلاف شعور جي نئين شمع روشن ڪنداسين.

وچ اوڀر ڏانهن برآمدات وڌائڻ جا موقعا!

ڪاشف اشفاق

وچ اوڀر ۾ هلندڙ ڇڪتاڻ کي گهٽ ڪرڻ لاءِ پاڪستان ۽ اُن جي دوست ملڪن جي سفارتي ڪوششن سبب هاڻي اميد ظاهر ڪئي پئي وڃي ته جلد ڪو نه ڪو حل نڪري ايندو. ان حوالي سان سڄي دنيا پاڪستان جي ڪردار کي ساراهي رهي آهي، جڏهن ته فيلڊ مارشل سيد عاصم منير جي ڪردار کي به وڏي واکاڻ ملي رهي آهي. آمريڪي صدر ٽرمپ وانگر ايران جي سياسي ۽ فوجي قيادت کي به مٿس مڪمل اعتماد حاصل ٿيو آهي. اهو ئي سبب آهي جو آمريڪا ۽ ايران وچ ۾ پيدا ٿيل ڇڪتاڻ کي گهٽ ڪرڻ ۾ سندس ايران واري دوري اهم ڪردار ادا ڪيو. ان ڪانسواءِ وچ اوڀر جي ٻين ملڪن، خاص طور تي سعودي عرب، ترڪي، مصر ۽ قطر پنهنجي مستقبل جي دفاعي ضرورتن کي نظر ۾ رکندي پاڪستان سان، جيڪي دفاعي معاهدا ڪيا آهن يا ويجهي مستقبل ۾ ڪرڻ وارا آهن، تن ۾ به فيلڊ مارشل عاصم منير جو اهم ڪردار نظر اچي ٿو. هن وقت پاڪستان هڪ طرف خطي کي جنگ کان بچائڻ لاءِ ڪوششون ڪري رهيو آهي ته ٻئي طرف عالمي سطح تي پيدا ٿيل توانائي بحران کي منهن ڏيڻ لاءِ به سرگرم آهي. جيتوڻيڪ پاڪستان اندر به پيٽروليم شين جي اگهن ۾ واڌ سبب عام ماڻهوءَ جي مشڪلاتن ۾ اضافو ٿيو آهي پر ان باوجود ملڪ ۾ توانائيءَ جي فراهمي مڪمل طور بند نه ٿي آهي. اُلٽو خطي ۾ ڇڪتاڻ ۽ سامونڊي رستن ۾ رڪاوٽن سبب نار ملڪن کي خوراڪ جي کوٽ جهڙن مسئلن کي منهن ڏيڻو پيو، جنهن کي گهٽ ڪرڻ ۾ پاڪستان مدد فراهم ڪئي آهي. انهن حالتن مان لڳي ٿو ته ويجهي مستقبل ۾ پاڪستان لاءِ وچ اوڀر سان معاشي ۽ واپاري لاڳاپا وڌيڪ مضبوط ڪرڻ جا سٺا موقعا موجود آهن.

تازو پاڪستان ايران جي وسيلي وچ ايشيا سان واپاري رستن تي مال برداري ۽ ٽرانسپورٽ جو آغاز ڪيو آهي، جڏهن ته ايران لاءِ ڇهن بارڊر پوائنٽن تان ٽرانزٽ ٽريڊ کولڻ جو فيصلو به ٻنهي ملڪن جي لاڳاپن کي وڌيڪ مضبوط بڻائڻ ڏانهن اهم اڳڀرائي سمجهي پئي وڃي. ان ڪانسواءِ ورلڊ بئنڪ پاران پاڪستان کي ڏکڻ ايشيا واري علائقي مان ڪڍي وچ اوڀر ۽ اتر آفريڪا واري گروپ ۾ شامل ڪرڻ وارو قدم به وڏي اهميت رکن ٿا. ورلڊ بئنڪ موجب ان تبديليءَ جو سبب اهو آهي ته پاڪستان جي معيشت سعودي عرب، گڏيل عرب امارتن، ڪويت ۽ قطر جهڙن نار ملڪن سان گهڻي حد تائين ڳنڍيل آهي. پاڪستان ڏانهن ايندڙ پرڏيهي ناڻو توانائيءَ جون درآمدات ۽ مالي سهائتا جو وڏو حصو به انهن ئي ملڪن مان اچي ٿو. ان صورتحال کي ڏسندي لڳي ٿو ته هاڻي پاڪستان کي نار ملڪن کان سيڙپڪاري حاصل ڪرڻ جا وڌيڪ موقعا ملندا. ڇو ته هاڻي پاڪستان کي رڳو ڏکڻ ايشيائي ملڪ طور نه پر وچ ايشيا، نار ۽ عربي سمنڊ کي پاڻ ۾ ڳنڍيندڙ اهم پل طور ڏٺو پيو وڃي. ان سان پاڪستان ۽ چين جي گڏيل منصوبي (سي پيڪ) ۽ ٻين ٽرانزٽ منصوبن جي اهميت به وڌي ويندي. ساڳئي وقت پاڪستان کي هاڻي انهن فنڊنگ ۽ فني سهائتا وارن پروگرامن تائين به رسائي ملي سگهي ٿي، جيڪي خاص طور وچ اوڀر جي ملڪن لاءِ تيار ڪيا ويندا آهن. ان تبديليءَ سان پاڪستان جو سفارتي ۽ معاشي وزن به ڏکڻ ايشيا بدران وچ اوڀر ۾ وڌيڪ مضبوط ٿيندو. جتي پاڪستان جا اڳ ئي دفاعي ۽ پائدار لاڳاپا موجود آهن. ياد رهي ته وچ ايشيا جا ملڪ تيل، گئس ۽ معدنيات جهڙن قدرتي وسيلن سان مالا مال آهن ۽ تقريبن 3 سئو 47 ارب ڊالر جي گڏيل معيشت رکندڙ اهو علائقو توانائي، زراعت، ٽيڪسٽائل ۽ معدنيات جي شعبي ۾ وڏي اهميت رکي ٿو. هاڻي جيئن وچ ايشيا جي ملڪن جي معيشت پنهنجن پراڻن واپاري ساٿين کان هٽي نوان مارڪيٽ ۽ موقعا ڳولي رهي آهي، تيئن پاڪستان لاءِ به هن علائقي سان مضبوط اقتصادي پائيدار قائم ڪرڻ جا نوان در کلي رهيا آهن. هڪ اندازي موجب پاڪستان ايندڙ ڪجهه سالن ۾ وچ ايشيا جي ملڪن سان واپار وڌائي 10 ارب ڊالر تائين وٺي وڃي سگهي ٿو پر هن وقت حقيقت اها آهي ته پاڪستان ۽ وچ ايشيا وچ ۾ سڌي واپار جي سطح اڃا تمام گهٽ آهي ۽ گهڻو واپار صرف ٽيڪسٽائل، خوراڪ ۽ محدود صنعتي شين تائين محدود آهي، جڏهن ته اصل صلاحيت ان کان گهڻي وڌيڪ موجود آهي.

ٻئي طرف ازبڪستان ۽ قازقستان، جيڪي هن خطي ۾ پاڪستان جا به اهم واپاري ڀائيوار آهن. انهن سان ٽرانزٽ معاهدن باوجود اڃا تائين واپار ۾ قابلِ ذڪر واڌ نه ٿي سگهي آهي. جيتوڻيڪ اتي پاڪستاني شين جي مسلسل طلب موجود آهي. وچ اوڀر ۾ هلندڙ تازن تڪرارن سبب پيدا ٿيل معاشي غير يقيني صورتحال، عالمي سطح تي توانائيءَ جي قيمتن ۾ ٿيندڙ واڌ توڙي لاٿ، سامونڊي رستن جو بند هئڻ جون رڪاوٽون ۽ مالي مارڪيٽن جي غير مستحڪم حالت سبب حالتون اهو تقاضو ڪن ٿيون ته پاڪستان پنهنجي برآمدي مارڪيٽن کي وڌيڪ وسيع ۽ متنوع بڻائي. اهو ان ڪري به ضروري آهي جو سالن کان چند روايتي مارڪيٽن تي حد کان وڌيڪ ڀاڙڻ پاڪستان جي برآمدي واڌ کي محدود ڪيو آهي ۽ هر وقت بحران جو خطرو برقرار رهي ٿو. انهن حالتن ۾ ڏکڻ ايشيا ۽ وچ ايشيا جي مارڪيٽن ڏانهن برآمدات وڌائڻ لاءِ هڪ جامع ۽ هدف واري حڪمت عملي اختيار ڪرڻ وقت جي اهم ضرورت آهي. پاڪستان وٽ انهن ملڪن لاءِ انجنيئرنگ ۽ صنعتي شين جي برآمد جي وڏي صلاحيت موجود آهي، جنهن ۾ شوگر ملز سيمينٽ پلانٽس جو سامان، پاڻ، تعميراتي شعبي ۽ بجلي پيدا ڪندڙ صنعتن لاءِ مشينري شامل آهي. پر هن خطي جي واپاري صلاحيت مان پورو فائدو حاصل ڪرڻ لاءِ ضروري آهي ته ٽرانسپورٽ نظام کي بهتر بڻايو وڃي، بينڪنگ نظام کي وڌيڪ وسيع ڪيو وڃي ۽ واپاري سهولتڪاريءَ جا معاهدا ڪيا وڃن.

زندگيءَ کي زندگي سمجهي جيئڻ گذارڻ!

مل جسڪاڻي

زندگي صرف اها نه آهي جيڪا اسين جيئون پيا. زندگي اها به آهي جيڪا هي به اکر پڙهندڙ جيئن پيا. زندگي اها به آهي جيڪا پيا جيئن پيا. امير، غريب، فقير، عام ماڻهو، هر ڪو زندگي جيئي پيو. تحرير صرف اها نه آهي جيڪا اسين لکون يا اوهان پڙهندڙن مان جيڪي جيئن لکن جيڪو جيڪو به لکي ٿو، هر ڪو پنهنجي سمجهه مطابق لکي ٿو. ان کي سمجهڻ جي ضرورت هوندي آهي جيئن دل چوي پئي، تيئن لکندس. ته ڪو چا، ڪو ڇا سمجهندو ڪو خوش ٿيندو ڪو سوچن ۾ پئجي ويندو "ڪو"...

ان آخري "ڪو" ۾ جيڪو جيڪو به آهي اهو سمجهي سگهي ته سمجهي ته مون کي سندس سوچ، لوچ، سمجهه جو اندازو آهي البت "ڪو"، بلڪ "ڪي"، مون کي نه سمجهه ۾ آيا ۽ شايد نه ٿي سمجهه ۾ ايندا منهنجي اها حالت، مون اڪيلي جي نه آهي اهڙي ساڳي صورتحال ٻين به گهڻن جي آهي ان صورتحال کي به جيڪو سمجهي سگهي، سو سمجهي ڇو ته ماڻهو ماڻهو جي سوچ پنهنجي، سمجهه پنهنجي، نيت پنهنجي ماڻهن جي صرف دنيا ساڳي آهي هي دنيا، جيڪا پنهنجي آهي ان جو هڪ سچ اهو آهي ته هن دنيا ۾ موجود زمين جيڪا بظاهر ملڪن ۾ ورهايل آهي اها اصل ۾ هر هڪ جي پنهنجي نه هوندي به، هر هڪ جي پنهنجي زمين به آهي زمين ۾ پوکيل فصل باغ باغيچا، سڀ ڪجهه، هر هڪ جو پنهنجو نه هوندي به ان جو پنهنجو به آهي. پر سمجهو ڪي سمجهن. اڻ ڄاڻ ڪو نه ڄاڻن جيڪو ڄاڻڻ جي ڪوشش ڪندو، اهو دير سدار ڄاڻي سگهندو. جيڪو ڄاڻڻ جي ڪوشش ئي نه ڪندو، اهو اڻڄاڻ ئي رهندو!

صبح وارو پنڌ ڪرڻ منهنجو معمول آهي مون کي حسين ۽ جميل جمالياتي حُسن به ڏسڻو هوندو آهي جيوت جو جاڳڻو به وڻڻو هوندو آهي پوکيل فصل ۽ باغ به مون کي ڏسڻا هوندا آهن زميندارن (آبادگارن) ۽ هارين جي دلچسپي جو اندازو به ڪرڻو هوندو آهي ماڻهن جو معمول پڻ پسڻو هوندو آهي. اُٿون صبح سوير ڏسندو آهيان، هاري پنهنجي هاريپي واري زمين، زمين ۾ پوکيل فصل ۾ پهتل هوندو آهي اهو سندس پوکيل پوک جي سار لهندو آهي، سنڀال ڪندو آهي، ضروري ڪم ڪار ڪندو آهي سوچيو ته سمجهيو لوچيو ته لهو دنيا ۾ صرف هاري ئي آهي. جيڪو اڪثر پنهنجي هاريپي واري زمين ۾، سندس نئين پوکجندڙ فصل واري زمين ۾ يا پوکيل فصل ۾ هوندو آهي پنهنجي ڪم جي تياري ۾ هوندو آهي يا ڪم ۾ مشغول هوندو آهي پنهنجو جهڙو به سماج آهي. تهڙا رشتا ناتا ۽ واسطا آهن اهڙيون ئي ياريون دوستيون آهن پنهنجو ويجهو ۽ پري جو ماحول به ان نسبت سان آهي ان کي سمجهڻ جي ضرورت آهي جڏهن عام خاص ماحول کي سمجهنداسين. تڏهن زندگيءَ کي سمجهي سگهنداسين جڏهن زندگيءَ کي سمجهي سگهنداسين تڏهن ئي زندگيءَ کي زندگيءَ وانگر جيئي، گذاري سگهنداسين.

فقير قادر بخش بيدل: روهڙيءَ جي ٽڪرين تي روحانيت جو ڦڙڪندڙ جهنڊو

امتياز علي ميمڻ

سنڌ جي ڌرتي هميشه صوفين، درويشن ۽ اولياءُن جي سرزمين رهي آهي جتي محبت، امن ۽ انسانيت جا درس هر دور ۾ ڏنا ويا آهن انهن ئي روشن ڪردارن مان هڪ اهم نالو فقير قادر بخش بيدل جو آهي، جنهن روهڙي جي ٽڪرين تي روحانيت جو اهڙو ته جهنڊو ڦڙڪايو جو اڄ به ماڻهن جي دلين ۾ ايمان ۽ عشق جي روشني پيدا ڪري ٿو.

فقير قادر بخش بيدل جي ولادت سان روهڙي جي ٽڪرين ۾ صوفيائي فڪر جي خوشبوءِ وڌيڪ پکڙجي وئي بيدل سائين جي جنم بابت سندس فرزند فقير محمد محسن بيڪس پنهنجي هڪ فارسي شعر ۾ سن 1231 هجري لکيو آهي بيدل سائين ذات جا قريشي، پاتولي ۽ خولجا سڏيا وڃن ٿا بيدل سائين جي رسالي جي صفحي نمبر 44 تي محترم اختر درگاهي لکي ٿو ته، فقير صاحب جا وڏا تسر جو ڪپڙو اُڻڻ ۽ پاتولڪو ڌنڌو ڪندا هئا، جنهن سبب کين 'پاتولي' سڏيو ويندو هو.

بيدل سائين روهڙيءَ جي ٽڪرين تي سادي زندگي، عاجزي ۽ خدا سان عشق جي ذريعي ماڻهن کي سچائيءَ جو سبق سيکاريندا هئا. سندس شاعريءَ ۾ عشقِ الاهي، وحدت الوجود ۽ انسان دوستيءَ جا پيغام نمايان نظر اچن ٿا.

بيدل سائين جي ڪلام ۾ حرص ۽ لالچ کان پري رهڻ، دل جي پاڪيزگي ۽ رب سان سچي محبت جو درس ملي ٿو هن ماڻهن کي اِهو سيکاريو ته اصل ڪاميابي مال ۽ دولت ۾ نه پر انسانيت جي خدمت ۽ دل جي سڪون ۾ آهي سندس درگاهه اڄ به عقيدتمندن لاءِ روحاني مرڪز جي حيثيت رکي ٿي جتي ماڻهو سڪون، دعا ۽ روحاني آسرو حاصل ڪرڻ لاءِ اچن ٿا. بيدل سائين جي فڪر کي سنڌس شاعريءَ ڪانسواءِ سمجهڻ ڏکيو آهي سندس ڪلام دلين کي نرم ڪري ٿو ۽ انسان کي پنهنجي رب ڏانهن متوجه ڪري ٿو.

فقير قادر بخش بيدل جو عرس هر سال 14، 15 ۽ 16 ذوالقعد تي وڏي عقيدت ۽ احترام سان ملهايو ويندو آهي هن موقعي تي هزارين عقيدتمند درگاهه تي حاضري ڀرڻ لاءِ ايندا آهن درگاهه جي اڱڻ ۾ اُستي فقير جهومندا رهن ٿا ۽ هر طرف 'الله هُو' جون صدائون گونجنديون رهن ٿيون.

ثقافت کاتو، حڪومت سنڌ هر سال 'بيدل ادبي ڪانفرنس'، مشاعرا ۽ راڳ رنگ

لطيفي لات ——— شاهه عبداللطيف ڀٽائي

رات اونداهي رِيءَ گهڙي، مَٿان وَسي مِينهَن.
هِڪڙو پَئُ بيِرَاهَه جو، ٻيو سَانِيارَان شِينهَن،
شَالَ مَ ڇِڄِي نِيهَن، گِهڙان گهورِئو جِنڊڙو.

سهڻيءَ جي پيار، پنهنجي محب ميهار سان هڪ رات جي ملاقات واري ماجرا جي لطيف سائين عڪس بندي ڪندي ٻڌائي ٿو ته "رات جي ٻاٽ اونداهي آهي، درياهه کي پار اڪرڻ لاءِ گهڙو يا دلو به ساڻ ڪونهيس، مٿان وري مِينهن، بارش پئي وسي، اهڙي اونداهي رات جي ڪري رستي يا واٽ جي خبر نٿي پئيس جو سڌو ميهار جي وٿاڻ ڏانهن ويندڙ هجي ۽ ٻئي طرف عشق! جنهن کي لطيف سائين هتي شينهن سان ڀيٽيو آهي، جو ڪنهن کي خاطر ۾ ناهي آڻيندو. هن جي ڪنهن تي فلڪ به ناهي پوندي، ان (عشق) جي دعويٰ ٿي ڪريان، ته پوءِ دل ۾ هورا ڪورا ڇالاءِ پئي ڪريان؟ ان حلت ۾ (دل من هٽڻ ته وڃان يا ويهان؟) مٿان ڪٽي منهنجو ميهار سان جڙيل سچي پيار ۾ ڪي ڏار ته پئجي وڃن ۽ مياري ٿي پوان، تنهن ڪري سڀ پڻ ۽ پولا لاهي، درياهه ۾ لهي ٿي پوان جي هيءَ جند جان، هي سر ويو ته پيار تان قربان ٿيو، تيئهن تان تفا ٿيو، پر پنهنجي پيار کي ليڪو لائڻ نه ڏيندس!" اها آهي ارادي جي پختگي، پنهنجي ڪيل قول قرار سان سچائي، واعدي جي وفائي. (تحقيق ۽ ترتيب : شاهنواز راڄپر)

اڄوڪو ڏينهن ـــــ 10 مئي

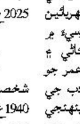
قاضي محمد صديق مورائي

قاضي محمد صديق مورائي پنهنجي دور جو هڪ وڏو عالم، لاثاني حڪيم ۽ قادرالڪلام شاعر هو سندس جنم 10 مئي 1881ع تي موري ۾ ٿيو هن ڪلڪتي ۽ دهليءَ مان طب جون سندون حاصل ڪيون. گلوگڏ ديني مدرسن مان ديني ۽ دنيوي تعليم حاصل ڪري فارغ التحصيل ٿيو موري ۾ نواب شاهه ۾ پنهنجا دواخانا کوليائين. جتان هزارين مريضن فيض حاصل ڪيو سندس دوا "اڪسير صديقي" سڄي سنڌ ۾ مشهور هئي حڪمت سان گڏ هو سنڌي ۽ فارسي ٻوليءَ جو هڪ سٺو شاعر پڻ هو سندس شاعريءَ ۾ ڪافيون، مولود ۽ مناجاتون شامل آهن هو 1931ع ڌاري ابدي سفر تي روانو ٿي ويو.

شيخ مراد علي ڪاظم

سنڌ جي هن مشهور غزل گو شاعر جو جنم اڄوڪي ڏينهن تي 1901ع ۾ روهڙيءَ ۾ ٿيو ابتدائي تعليم روهڙيءَ ۽ خيرپور ميرس مان حاصل ڪيائين مئٽرڪ جو امتحان سنڌ مدرسته الاسلام هاءِ اسڪول ڪراچيءَ مان پاس ڪيائين ڪيس سنڌي، فارسي، عربي ۽ اردو ٻولين تي چڱو عبور حاصل هو ٻارهن ورهين جي ننڍڙي ڄمار ۾ شعر چوڻ شروع ڪيائين پهريائين ڪافيون لکيائين ان بعد هن سنڌي، اردو ۽ فارسيءَ ۾ شاندار غزل لکيا جواني واري زماني ۾ لاڙڪاڻي ۽ حيدرآباد جي ادبي محفلن ۾ شرڪت ڪندو هو عمر جو آخري حصو ڪراچيءَ ۾ گذاريائين. جتي پڻ ادب جي آبياري ڪندو رهيو مولانا غلام محمد گراميءَ پنهنجي جڳ مشهور ڪتاب "ويا سي وينجهار" ۾ هن قادرالڪلام شاعر جي وفات جي تاريخ آڪٽوبر 1954ع لکي آهي جڏهن ته اياز قادريءَ پنهنجي ڪتاب "سنڌي غزل جي اوسر" ۾ 28 سيپٽمبر 1954ع ڄاڻائي آهي.

الهنواز رکڻائي

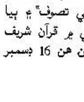

سنڌ جي هن مشهور شاعر ۽ نثر نويس جو جنم 10 مئي 1930ع تي دادو ضلعي جي ڳوٺ رکڻ ۾ محمد عرس ملاح جي گهر ۾ ٿيو پرائمري تعليم پنهنجي ڳوٺ مان حاصل ڪيائين ۽ سنڌي فائنل پاس ڪري سنڌي استاد مقرر ٿيو ۽ سڄي عمر قوم جي ٻوٽهلن کي علم جي زيور سان مالامال ڪندو رهيو 1951ع ڌاري لکڻ جي شروعات ڪيائين پاڻ ڪيترين ئي ادبي ۽ سماجي تنظيمن جو باني ڪارڪن روح روان ۽ ميمبر رهيو جن ۾ بزم طالب المولي (پير بخش ميربحر شاخ)، بزم شعراءِ بزم نواز رکڻائي ۽ سنڌ ويلفيئر ۽ ڪلچرل آرگنائيزيشن شامل آهن سندس ڪتابن ۾ "چليون منهجر چليون" (شاعري) "دادو سنڌ جي دل" "سنڌي ٻولي ۽ جو..."

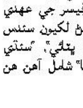
سنڌ يونيورسٽيءَ مان ايم اي (سنڌي) ۽ ايم اي (اردو) جون سندون حاصل ڪيون ان کان علاوه ايل ايل بي جي سند به حاصل ڪيائين هن عملي زندگيءَ جي شروعات هڪ اسڪول جي استاد طور ڪئي اڳتي هلي ڪاليج جي ليڪچرار طور به خدمتون سرانجام ڏنائين 1968ع کان 1978ع تائين پاڪستاني فوج ۾ ڪئپٽن طور ڪم ڪيائين هن ميرپور خاص ۾ لگ ڀڳ ڏهه سال اعزازي فرسٽ ڪلاس مئجسٽريٽ طور به ڪم ڪيو غلام حسين سجاوريءَ 1988ع ۾ "روزاني سوڀ اخبار" جاري ڪئي ۽ لڳ ڀڳ ڏهه سال پاڻ انهيءَ اخبار جي چيف ايڊيٽر طور ذميداريون سنڀاليائين سندس لکيل ڪتابن ۾ "اڪر اڪر عشق"، "معراج النبي صلي الله عليه وسلم"، "موتي مٽيادار"، "لواح جامي"، "سوز و ساز جا نغما"، "صحيفه عشق سنڌي"، "اسلامي تصوف" ۽ ٻيا ڪتاب شامل آهن عمر جي آخري حصي ۾ قرآن شريف جو ضخيم تفسير لکي پورو ڪيائين هن 16 ڊسمبر 2025ع تي وفات ڪئي.

شاهنواز سوڍر

سنڌ جي هن برک اديب، محقق ۽ لطيف شناس شخصيت جو جنم 10 مئي 1940ع تي ڳوٺ فيض محمد سوڍر تعلقي وارهه ضلعي قمبر شهدادڪوٽ ۾ ٿيو هن بي اي تائين تعليم لاڙڪاڻي مان حاصل ڪئي بعد ۾ هن ايم اي (سنڌي)، ايم اي (بين الاقوامي تعلقات)، بي ايڊ ۽ بي ايڇ ڊي جون سندون حاصل ڪيون عملي زندگيءَ جي شروعات پرائمري اسڪول جي استاد طور ڪيائين اڳتي هلي تعليم کاتي ۾ "سنڌي" جو ليڪچرار مقرر ٿيو ۽ ترقي ڪري پروفيسر جي عهدي تائين پهتو هن ڪجهه ڪهاڻيون پڻ لکيون سندس چيبيل ڪتابن ۾ "شاهه عبداللطيف ڀٽائي"، "سنڌي ثقافت ۽ شاهه لطيف" ۽ "لوڪ ادب اجاريا" شامل آهن هن 15 مارچ 2003ع تي هيءَ جهان ڇڏيو.

محمد يوسف شيخ

اڄ مشهور تعليمي ماهر محمد يوسف شيخ جي پيدائش جو ڏينهن آهي هن نليوائي انسان جو جنم 10 مئي 1946ع تي لاڙڪاڻي ضلعي جي ڳوٺ آريجا ڦيڻ ۾ ٿيو هن ابتدائي تعليم گورنمينٽ پرائمري اسڪول...

مختيار اٿر

اسڪول سکر، سنڌ مدرسته الاسلام ڪراچي، پبلڪ اسڪول حيدرآباد، پبلڪ اسڪول گڏاپ، چنيوٽ پبلڪ اسڪول ڪراچي ڀختاور ڪيڊٽ ڪاليج فار گرلس شهيد بينظيرآباد ۽ ڪيڊٽ ڪاليج لاڙڪاڻو شامل آهن هن نئين روشني اسڪولن جي وفاقي سيڪريٽريءَ ۽ هسٽاريڪل سوسائٽي لاڙڪاڻي ضلعي جي چيئرمين طور به خدمتون سرانجام ڏنيون 2018ع واري نگران حڪومت ۾ وفاقي وزير رهيو سندس تعليمي خدمتن جي مڃتا طور ڪيس پاڪستان سرڪار پاران ستارهءِ امتياز جي تمغي سان نوازيو ويو هن اهڙا ماڻهو انسان 3 ڊسمبر 2020ع تي دم ڏٽيءَ حوالي ڪيو.

حافظ شاهه ناطق حسيني

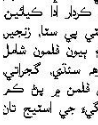

اڄوڪي ڏينهن اسان کي سنڌ جي مشهور شاعر ۽ نثر نويس مرحوم حافظ شاهه حافظ حسينيءَ جي ياد ڏياري ٿو جنهن جو جنم تنبي محمد خان ضلعي جي مشهور ڳوٺ تڪڙ ۾ ٿيو سندس جنم جي تاريخ 22 فيبروري آهي ابتہ جنم جي سال تي اختلاف آهي خادم حسين چانڊيي پنهنجي "ڪتاب ملو جي ملير جا" ۾ هن جي جنم جو سال 1923ع لکيو آهي جڏهن ته اسدالله شاهه اسد تڪڙائيءَ پنهنجي ڪتاب "تذڪره شعراءِ تڪڙ" ۾ 1928ع لکيو آهي سندس والد جو نالو سيد الهه بخش شاهه هو تنهنجي ڪتب جو وڏو عالم ۽ اديب سيد اسدالله شاهه فدا حسيني سندس ڏاڏو هو هن به سال ڪن مشهور شاعر ۽ عالم حافظ دلگير وٽ ديني تعليم حاصل ڪئي اڳتي هلي حيدرآباد اڪيڊمي هاءِ اسڪول ۽ نور محمد هاءِ اسڪول حيدرآباد ۾ تعليم حاصل ڪري 1951ع ۾ مئٽرڪ جو امتحان پاس ڪيائين بي اي (آنرس) ۽ ايل ايل بي جون سندون حاصل ڪرڻ کان پوءِ تنبي محمد خان ۾ وڪالت ڪرڻ شروع ڪيائين حافظ شاهه هڪ ڪامياب وڪيل هئڻ سان گڏوگڏ هڪ ادب دوست انسان هو سندس شاعري ۽ مقالا سنڌ جي ساڪ وارن ادبي رسالن جي زينت ٿيا سندس سرپرستيءَ ۾ ادارو سنڌي ادب تنبي محمد خان پاران ڪيترائي ڪتاب ڇپجي پڌرا ٿيا هن ڪجهه ڪتاب ترجمو به ڪيا، جن ۾ "تباهي"، "آئين زندگي" ۽ "داستان غم" شامل آهن سنڌيانا انسائيڪلوپيڊيا مطابق هن نليوائي انسان 10 مئي 1974ع تي راهه ربانيءَ ورتي جڏهن ته ڊاڪٽر ...

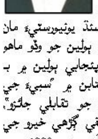
پوراٿي لاءِ ڪراچي هليو ممبئي وڃي وسايائين پر ممبئيءَ ۾ ڪرڪيٽر ٿيڻ بجاءِ هو هڪ فلمي اداڪار بڻجي ويو هن مشهور فلمي هدايتڪار چيتن آنند جي اسسٽنٽ طور فلمي دنيا ۾ پير پاتو هڪ اداڪار طور سندس پهرين فلم "حقيقت" هئي جيڪا 1964ع ۾ رليز ٿي هن 200 کان وڌيڪ فلمن ۾ پنهنجي اداڪاري جا جوهر ڏيکاريا، اڪثر فلمن ۾ ولين جو ڪردار ادا ڪيائين سندس مشهور فلمن ۾ دان، قرض، سٽي پي سٽا، زنجير، رفوچڪر، شان خون پسينه، شعلي ۽ ٻيون فلمون شامل آهن هن هندي فلمن کان علاوه سنڌي، گجراتي، مراٺي، هريانوي، پنجابي ۽ بنگالي فلمن ۾ پڻ ڪم ڪيو هو 10 مئي 2010ع تي زندگيءَ جي اسٽيج تان هميشه لاءِ موڪلائي ويو.

ڊاڪٽر داد محمد خادم بروهي

مشهور محقق، ساهتڪار ۽ صحافي ڊاڪٽر داد محمد خادم بروهيءَ جو جنم 4 مارچ 1940ع تي جيڪب آباد ۾ ٿيو شروعاتي تعليم جيڪب آباد ۽ ڪشمور مان حاصل ڪيائين ايم اي (سياسيات)، ايم اي (سنڌي) ۽ پي ايڇ ڊي جون سندون سنڌ يونيورسٽيءَ مان حاصل ڪيائين هو سنڌي ۽ براهوئي ٻولين جو وڏو ماهر هو ان کان علاوه سرائيڪي اردو ۽ پنجابي ٻولين ۾ به لکيائين سندس ڇپيل ڪتابن ۾ "سبي جي ٻولي"، "سنڌي ۽ براهوئي ٻوليءَ جو تقابلي جائزو"، "جيڪب آباد جي جاگرافي"، "تعلقي ڳڙهي خيرو جي جاگرافي" ۽ "منزا ماروئڙا" شامل آهن هن 1990ع ۾ سنڌي، براهوئي ۽ اردو ٻولين ۾ جيڪب آباد مان هفتيوار اخبار "ڪيرٿر" جاري ڪئي جنهن جو پاڻ ئي چيف ايڊيٽر هو هن تحسين ادب جيڪب آباد جي صدر ۽ گڏيل اڪيڊمي جي چيئرمين طور پڻ ڪم ڪيو هن 10 مئي 2014ع تي وفات ڪئي.

چندر حلوائي

چندر حلوائي هندستان ۾ سنڌي ٻوليءَ جو هڪ ٽيليوزو ڪلاڪار هو هن جا ڳايل مزاحيه گيت تمام گهڻو مشهور ٿيا هن سريلي سنگيتڪار جو جنم پهرين جنوري 1962ع تي هندستان جي شهر گجرات ۾ ٿيو هن جا وڏا سنڌ جي ساهتي علائقي جا وڏا زميندار هئا. هن پارهن درجا پاس ڪيا ۽ پيشي جي لحاظ کان حلوائي هو سندس ناهيل حلوو سڄي گجرات ۾ مشهور هو هن 1986ع ...